

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

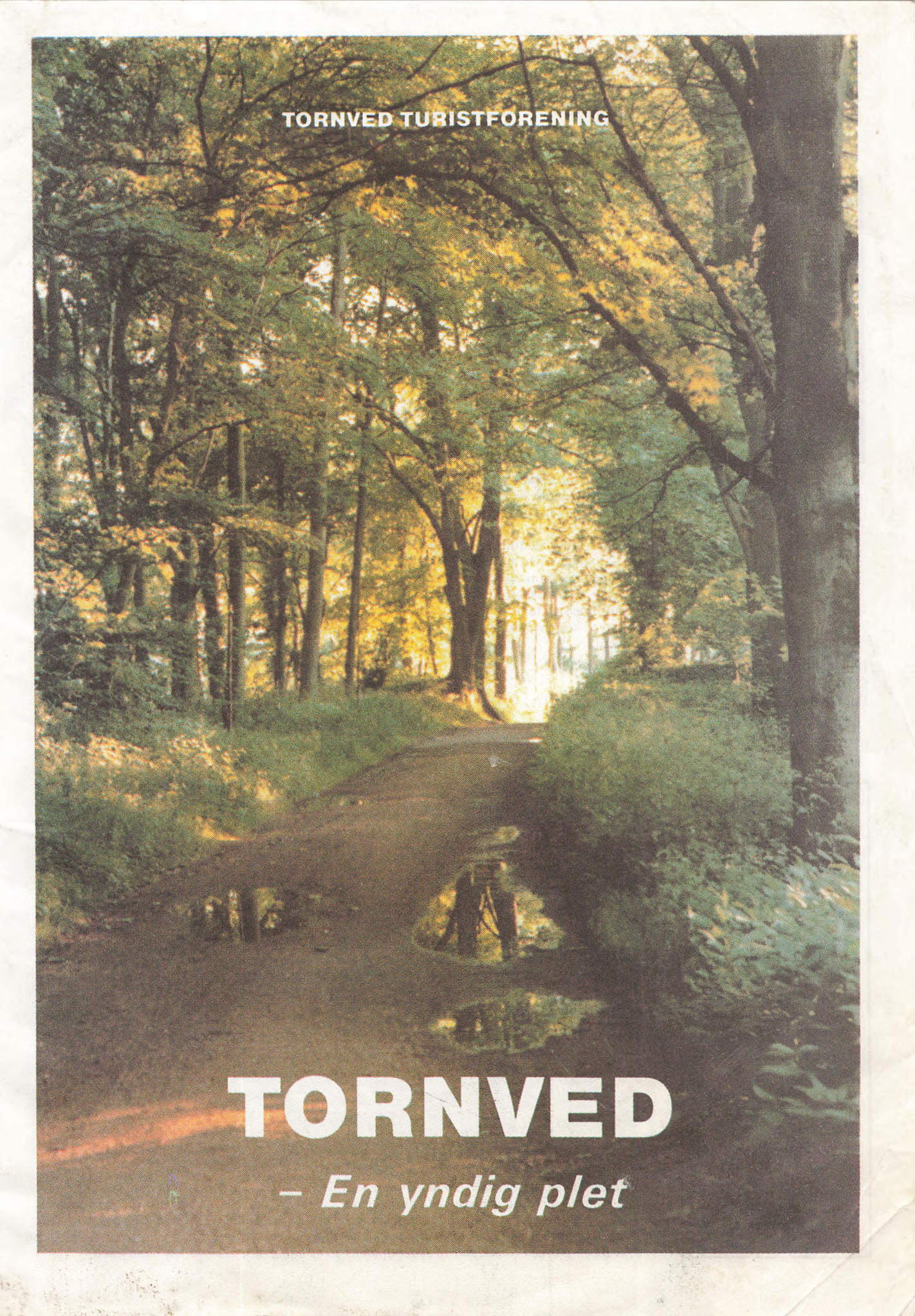
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

A photograph of a forest path. The path is a narrow, dirt trail that leads into a dense forest. Sunlight filters through the canopy of tall trees, creating a warm, golden glow on the path and the surrounding foliage. The trees have green and yellow leaves, suggesting an autumn setting. The path is flanked by lush green bushes and undergrowth. The overall atmosphere is peaceful and scenic.

TORNVED TURISTFORENING

TORNVED

– En yndig plet

Velkommen

Tornved kommunes borgmester, Hans Roth.

Forsidebilledet er fra Sølyst Skov.
Foto: Kirsten Falther.

DK

Velkommen

For turister, der ønsker andet end at ligge på stranden, er Tornved kommune en pragtfuld mulighed.

Den usædvanlige og smukt varierede natur indeholder de største samlede skovområder i Nordvestsjælland er værd at bruge nogle dage på.

Spredt i landskabet findes smukke herregårde, samt gamle kirker med et væld af kalkmalerier.

Ønsker De vejledning om ture, aktiviteter eller indkøbsmuligheder i kommunen, kan Erhvervs- og Turistkontoret i Jyderup hjælpe Dem.

Tornved kommune er et besøg værd.

Med venlig hilsen

Hans Roth
borgmester

D

Willkommen

Für die Touristen, die mehr wünschen als nur am Strand zu liegen, ist Tornved eine wunderschöne Abwechslung.

Die ungewöhnliche Natur mit Nordwestseelands grössten Waldgebieten sind einige Ferientage wert.

Überall in der Landschaft sehen wir schöne Güter und alte Kirchen mit vielen Fresken.

Wünschen Sie weitere Informationen über unsere Ausflüge, Aktivitäten oder Einkaufsmöglichkeiten in unserer Gegend, kann das Wirtschafts- und Fremdenverkehrsbüro in Jyderup Ihnen behilflich sein.

Besuchen Sie Tornved, Sie werden es nicht bereuen.

Mit freundlichen Grüßen

Hans Roth
Bürgermeister

GB

Welcome

Enjoy your holiday in our attractive municipal; Tornved, with all its beautiful scenery and many wooded areas.

The exceptional and beautiful nature with the largest areas of woods in NW Zealand is worth seeing.

Scattered in the landscape are lovely estates, and ancient churches with many murals to admire.

If you need advice about tours, activity days, or shopping possibilities in Tornved the Tourist bureau in Jyderup will gladly assist you.

Welcome to Tornved.

Yours sincerely

Hans Roth
The Mayor of Tornved

Artikler: Ved redaktør Valborg Rundé (V.R.)

Engelsk oversættelse: Christa Quist Jensen, Mørkøv.

Tysk oversættelse: Fru Maria Prutek, Jyderup.

Tegninger af Leif Larsen er udlånt af Lions Club Tornved.

Udgivet 1988 af Tornved Turistforening i 8000 eksemplarer.

Husstandsomdelt i Tornved kommune.

Lay-out, sats og montage: Mørkøv Offset- og Bogtrykkeri.

Tryk: Kalundborg Folkeblad.

Copyright for sats og annoncer: Mørkøv Offset- og Bogtrykkeri.

Den kendte kunstner Jens Bloch har indtil videre opstillet 5 skulpturer i Jyderup. Skulpturen på billedet er nok den mest kendte, da den står ved banen, og har været vist bl.a. i DSB's blade. De øvrige 4 steder i Jyderup, hvor Jens Blochs skulpturer kan ses er ved Jenny Mariehjemmet, i Jyderup Centrets gård, ved Jyderup Svømmehal, samt en stor marmorskulptur i Rådhusets Atriumgård.

Jens Bloch har den 6. skulptur til Jyderup under fremstilling, den skal stå ved biblioteket.

Turistbureau – Verkehrsbüro – Tourist bureau

DK

Erhvervs- og Turistkontoret

Skarridsøgade 31, 4450 Jyderup,
Telefon 03 47 77 40

Åbningstider:

Sommer:

Man.-fre. kl. 09.00-16.30

Lørdag kl. 10.00-12.00

Vinter:

Man.-fre. kl. 09.00-13.00

Lørdag lukket

Vi udsteder danske og internationale campingkort samt vandrer kort, ligesom vi sælger campingbøger og vandrerhjemstegninger.

Vi uddeler gratis brochurer fra hele Danmark med Danmarkskort og specialkort fra enkelte egne.

Fra vort eget område har vi detaljeret brochuremateriale og kortlagte spadsereture.

Vi anviser værelser for overnatning, og når det gælder sommerhusudlejning, henviser vi til vore nabokommuner.

Vi formidler gavekort, der kan anvendes ved indkøb i enhver forretning i Tornved Kommune, og disse gavekort kan forretningerne indløse i ethvert af vore pengeinstitutter.

Vi sælger også Margrethe-souvenirs og postkort med lokale motiver.

Kort sagt, vi er et servicebureau, der vejleder vore turister og den lokale befolkning på bedste måde.

Vi er åbne for alle spørgsmål og alle er velkomne.

D

Erwerb- und Touristbüro

Skarridsøgade 31, 4450 Jyderup
Telefon 03 47 77 40

Öffnungszeiten

Im Sommer:

Mon.-Frei. 09.00-16.30

Samstag 10.00-12.00

Im Winter:

Mon.-Frei. 09.00-13.00

Samstag ..... geschlossen

Wir ausfertigen dänische und internationale Campingkarten sowie Wandererkarten und verkaufen auch Kampingbücher und Jugendherbergverzeichnisse.

Wir teilen auch Brochüren von ganz Dänemark aus, kostenlos, einschliesslich Karten über Dänemark und Spezialkarten von einzelnen Gegenden.

Von unserem eigenen Gebiet haben wir ausführliches Brochürenmaterial und auf Karten eingetragene Spaziergänge.

Wir weisen auch Übernachtungsmöglichkeiten an und geht es um die Miete eines Sommerhäuschens können wir Sie an unsere Nachbargemeinden verweisen.

Wir vermitteln Geschenkkarten, die man für das Einkaufen in jedem Geschäft in der Gemeinde Tornved verwenden kann; die Geschäfte können diese Karten in jeder unseren Bank- und Sparkassen einlösen.

Wir verkaufen auch Margrethe Souvenirs und Ansichtskarten mit lokalen Motiven.

Kurz gesagt, wir sind ein Servicebüro das unsere Touristen sowie die Einheimischen in bester Weise anleitet.

Wir sind auf alle Fragen bereit und alle sind willkommen.

GB

Tourist Office

Skarridsøgade 31, 4450 Jyderup
Phone 03 47 77 40

Opening hours:

Summer

Mond.-Frid. 9.00 am - 4.30 pm

Saturday .... 10.00 am - noon

Winter

Mond.-Frid. 9.00 am - 1.00 pm

Saturday ..... closed

We issue Danish and International camping cards and cards for youth hostels. We also sell camping- and youth hostel catalogues.

We hand out free brochures from whole Denmark with a map of Denmark and special maps of certain places.

We have detailed brochures and tour maps from Tornved.

We allot rooms for overnight. If you want to rent a cottage we can refer to our neighbouring municipals.

We make out gift vouchers which can be used in any shop in Tornved. These gift vouchers are cashed by the shop-owners in the local banks.

We also sell Margrethe souvenirs and postcards with local motives.

In short we are an Information office giving help and advice to our tourists and the local population.

We welcome you!

Indholdsfortegnelse – Inhalt – Contents

	Side/Seite/Page		Side/Seite/Page
Velkommen – Willkommen – Welcome	2	Tornved Kommune kort	
Erhvervs- og Turistkontor/ Verkehrsbüro/Turistoffice	3	Die Tornved Gemeinde Karte	
Værd at vide om Tornved kommune		Tornved municipal map	18
Praktische Auskünfte/Practical informations	4-5	Børnedyrskuet i Jyderup (V.R.)	
Den historiske udvikling (V.R.)		Kinder Tierschau in Jyderup	
Die geschichtliche Entwicklung		Childrens cattle show in Jyderup	20
The historical development	6-7	Heste- og Kræmmermarked i Mørkøv (V.R.)	
Kirkerne i Tornved kommune (V.R.)		Pferde- und Krämermarkt in Mørkøv	
Die Kirchen in Tornved/The Churches in Tornved	8-10	Horsefair and Flea market in Mørkøv	21-22
Kalkmalerier i Skamstrup kirke (V.R.)		Jyderup. Knabstrup. Mørkøv kort/Karte/map ...	24-25
Kalkmalereien in Skamstrup Kirche		På tur i Tornved/Ausflüge in Tornved/Tornved Tours	28-34
Murals of the church of Skamstrup	11-13	Kongens Møller (V.R.)	
Tornved aktivitetskalender		Die Königsmühlen/The King's Water Mill	37
Tornved Aktivitäten/Tornved activities	15	Bromølle Tivoli og Dyrepark (V.R.)	
		Bromølle Tivoli und Tierpark	
		Bromølle Fair and Mini-Zoo	39

Værd at vide om Tornved

Praktische auskünfte

Practical information

Alarm:

Drej 000, meld brand, politi, ambulance, sø- eller flyulykke. Alarmering fra mønttelefoner er gratis.

Wählen Sie 000 u. verlangen Feuerwehr, Polizei, Krankenwagen (ambulance), Hilfeleistung bei Auto-, See-, Baden- od. Flugzeugunfällen. Der Hilferuf ist im öffentlichen Telephonzellen kostenlos.

Dial 000 for fire alarm, police, ambulance sea or air accidents. Emergency calls from a telephone booth are free of charge.

Apoteker/Pharmacy:

Skarridsøgade 47, Jyderup 03 47 61 19
Holbækvej 356, Knabstrup 03 47 30 44
Hovedgaden 46, Mørkøv 03 47 51 02

Åbningstider:

Mandag-torsdag kl. 09.00-17.30
Fredag kl. 09.00-19.00
Lørdag kl. 09.00-12.00

Biblioteker/Bibliotheken/Libraries:

Holbækvej 41, Jyderup 03 47 68 33
Ringstedvej 3, Mørkøv 03 47 57 70

Biografer/Kinos/Cinemaes:

Skarridsøgade 37, Jyderup 03 47 64 81
Holbækvej 249, Mørkøv 03 47 52 52

Bodegaer, cafeterier, grill-barer, restauranter:

Bromølle Kro, Slagelsevej 78, Jyderup 03 55 00 90
Center-Grillen, Nyvej 7, Jyderup 03 47 67 62
Center-Pub, H.P. Folkmannsvej 6, Jyderup 03 47 71 61
Jydepotten, Holbækvej 100, Jyderup 03 47 68 77
Kastanien, Centerpladsen, Jyderup 03 47 75 65
Knabstrup Hallen, Ventedgårdsvej 42, Knabstrup 03 47 31 80
M.P.-Grill, Hovedgaden 50, Mørkøv 03 47 50 70
Mørkøv Hallen, Skamstrupvej 7, Mørkøv 03 47 55 12
Mørkøv Kro, Jernbanevej 2, Mørkøv 03 47 43 44
Aase & Kurts Grillbar, Holbækvej 8, Jyderup ... 03 47 67 20

Camping:

Jyderup Camping, Slagelsevej 03 47 65 13

DSB/Bahnhöfe/Railway Stations:

Skarridsøgade 40, Jyderup 03 47 60 50
Jernbanevej 1, Mørkøv 03 47 50 52

Busser:

Ved togstationerne/neben den Bahnhöfen/at the railway stations.

Taxa:

Radiobil, Jyderup 03 47 63 24
Strøms Taxi, Jyderup 03 47 73 37
Oves Lillebiler, Mørkøv 03 47 56 10

Turistkørsel/Tourist-Ausflüge/Tourist sightseeing:

Ejners Turistfart, Jyderup 03 47 91 16
Svebølle Mini- & Liftbusser, Svebølle 03 49 32 38

Dyrlæger/Tierärzte/Veterinarians:

Aerolitvej 4, Jyderup 03 47 60 18
Ringstedvej 2, Mørkøv 03 47 50 36

Falck/Rettungsdienst/Ambulance Station:

Kalundborgvej 15, Snertinge 03 46 83 86

Fiskemuligheder/Angelmöglichkeiten/

Fishing Opportunities:

Løgtvedgård Sø
Kalundborgvej 78, Løgtved, 4470 Svebølle 03 49 45 07

Sygehuse/Krankenhäuser/Hospitals:

Centralsygehuset i Holbæk 03 43 32 01
Kalundborg Sygehus 03 51 10 01

Læger, lægevagten/Ärzte, Notarzt in Bereitschaft/

Doctors, Emergency Medical Service:

Læghuset, Nyvej 17, Jyderup 03 47 64 00
Læghuset, Ringstedvej 7 A, Mørkøv 03 47 55 66

Møntvask og Rens

Eneste europæiske maskine med indbygget centrifuge.

Åben 7-22 - også søndag

Jyderup Renseri og Vaskeri

Nyvej 12, Jyderup, tlf. 03 47 66 25

- lige overfor Jyderup Centret

Autoreparationer
og
pladearbejde
udføres . . .

Jyderup Auto

v/Niels Erik Andersen
Lyngvej 14, Jyderup
TELEFON 03 47 73 53

Idrætshaller/Sporthallen/Sports centre:

Jyderup Hallen, Elmevej 9, Jyderup 03 47 77 63
 Knabstrup Hallen, Ventedgårdsvej 42, Mørkøv 03 47 31 80
 Mørkøv Hallen, Skamstrupvej 7, Mørkøv 03 47 55 12

Svømmehal/Schwimmhalle/Swimming pool:

Ellebjergvej, Jyderup 03 47 69 00

Rideskoler/Reitschulen/Riding school:

Katrinebjerg, Katrinebjerg 3, Mørkøv 03 47 40 22
 Nordvestsjælland's Rideklub, Dortheaslyst 03 47 30 76
 Petersminde Ridecenter, Skamstrupvej 20 B, Mørkøv 03 47 41 56

Kirker/Kirchen/Churches:

Frydendal Kirke
 Holmstrup Kirke
 Jyderup Kirke
 Mørkøv Kirke
 Skamstrup Kirke
 Stigs Bjergby Kirke

Rådhuset/Rathaus/The Town Hall:

Elmevej 2, Jyderup 03 47 68 00
 Åbningstider: Mandag-fredag 10.00-12.30
 Torsdag tillige 15.00-18.00

Overnatningsmuligheder/Übernachtung/Rooms:

Bromølle Kro, Slagelsevej 78, Jyderup 03 55 00 90
 Det Hvide Hus, Drivsåtvej 37, Jyderup 03 47 65 87
 Knabstrup Hallen, Ventedgårdsvej 42, Knabstrup 03 47 31 80
 Mørkøv Kro, Jernbanevej 2, Mørkøv 03 47 43 44

Møntvaskeri/Wäscherei/Laundry:

Nyvej 12, Jyderup 03 47 66 25
 Alle dage/Täglich/Every day: kl. 07.00-22.00

Pengeinstitutter/Banken u. Sparekassen/Banks:

Mandag-fredag 09.30-16.00
 Torsdag/Donnerstag/Thursday 09.30-18.00

Post & Telegraf:

Skarridsøgade 39, Jyderup 03 47 61 53
 Stationsvej 2, Knabstrup 03 47 35 04
 Jernbanevej 1, Mørkøv 03 47 50 52

Forretninger:

Mandag-torsdag 09.00-17.00
 Fredag 09.00-19.00
 Lørdag 09.00-12.00
 Nogle købmænd og supermarkeder har andre tider.

Öffnungszeiten:

Geschäfte:
 Montag-Donnerstag 09.00-17.00
 Freitag 09.00-19.00
 Samstag 09.00-12.00
 Einige Geschäfte und Supermärkte haben andere Öffnungszeiten.

Opening hours:

Shops:
 Monday-Thursday 09.00-17.00
 Friday 09.00-19.00
 Saturday 09.00-12.00
 Some retail stores and supermarkets have other opening hours.

DENDEK
-til dit hus

**VI GØR DET NEMT
AT GØRE DET SELV...**

*- det er os med
service og godt
købmandsskab*

Hos os kan
De købe:

- ★ Kontant
- ★ På rentefri konto
- ★ På afbetaling

**Bygge-Centret
Jyderup
Tømmerhandel a/s**

Drivsåtvej 4 · 4450 Jyderup · Tlf. 03 47 61 50

JYDERUP AFD.:
 Skarridsøgade 17 · 4450 Jyderup

MØRKØV AFD.:
 Hovedgaden 9A · 4440 Mørkøv

Lej med forkøbsret

Philips 21" kr. 180,00

expert
FOTO

Jyderup Centret · 4450 Jyderup
 Telefon 03 47 61 24

Den historiske udvikling

DK

Tornved kommune blev en realitet ved kommunesammenlægning i 1970. Indtil da omfattede området fem sogne, Stigs Bjergby, Mørkøv-Knabstrup, Skamstrup-Frydendal, Jyderup og Holmstrup. De to sidstnævnte bliver kirkeligt nævnt under ét, Jyderup-Holmstrup pastorat.

Når Stigs Bjergby nævnes først, er det fordi dette sogn oprindeligt var hovedsognet i denne del af herredet, et såkaldt Kongelevssogn. Historien beskriver, at ud fra Kongelevssognet blev indvandrede jyder sat til at rydde skov og bygge torp til en boplads, der indtil 1370 havde navnet Juthethorp. Det blev ændret til Jyderup, måske i relation til de omtalte jyder, eller fordi naturen ligner et stykke Jylland, nærmest Vejle-egnen. Oprindelsen menes at være år 800-1000.

Hver af de fem sogne har naturligvis haft forskellig udvikling, ud fra hver sin respektive historie, men fælles var gamle dages beboere om at søge helse ved den hellige kilde bag Holmstrup kirke. Her blev årligt holdt kildemarkeder, som samlede godtfolk, skarnsfolk og gøglere langvejs fra, men først og fremmest kræmmere med alskens tilbud.

Resterne af kilden bag kirken er ikke længere tilgængelig for turister.

Historien beretter, at alt ikke åndede fred sognene imellem. Nær Jyderup ligger Girrebjerg, hvor der engang har været en »huling« med volde. Det var en fjendelejr ved jydernes torp, og imod dem gik Skamstrupperne fra Herredets søndre Odde, anført af Peder Skammelsen.

Ufred er dog »en Saga blott« og var det også når »Vaarens Helg« skulle fejres 2. pinsedag i »Pinseskovene på Herredsgrænsen«, nærmere betegnet Jyderup-Bjergsted-skovene. Herredsgrænsen var for Tuse og Ars herreder.

For Jyderup var landsbyen omkring kirken den egentlige hovedby, med kirke, skole, bytræ til samling for »bymænd-

ene«, d.v.s. byens vise råd, og ellers håndværkere og flere butikker i takt med udflytning af gårdene.

Med jernbanens indvielse i 1874, blev der tre stationsbyer, Knabstrup, Mørkøv og Jyderup, på strækningen Holbæk-Kalundborg. Hver by fik sin vækst, også Bjergby og

Skamstrup, men det var navnlig omkring stationsbyerne der kom industrier, handelsliv og service-tilbud. I Jyderup voksede Kirkebyen og Stationsbyen sammen, trods to kilometers afstand i gamle dage, hvor en historisk kro lå midtvejs, dér, hvor nu »Skovvejen« skærer igennem. Men den histo-

riske udvikling hænger nøje sammen med den omgivende særprægede natur som for alle, ikke mindst turister med geologisk og arkæologisk interesse, er mere spændende end nogen roman. Derom kan også tur-beskrivelser fra Turistbureauet give alsidige oplysninger. *V.R.*

Die geschichtliche Entwicklung

D

Die Tornved Gemeinde wurde eine Realität bei der Gemeindezusammenlegung im Jahre 1970. Bis dahin umfasste das Gebiet fünf Kleingemeinden: Stigs Bjergby, Mørkøv-Knabstrup, Skamstrup-Frydendal, Jyderup und Holmstrup. Die zwei letzten werden kirchlich unter eins genannt Jyderup-Holmstrup Pfarre.

Wenn Stigs Bjergby am ersten genannt wird ist es weil diese Gemeinde ursprünglich die Hauptgemeinde war in diesem Teil des Bezirksamtes. Die Geschichte beschreibt, dass

von dieser Gemeinde aus die eingewanderten Jütländer aus dem Landesteil Jylland (Jütland) dazu gesetzt wurden in den Wäldern aufzuräumen und eine neue Ansiedlung vorzubereiten, die dann bis Jahr 1370 die Juthesiedlung hieß. Das wurde geändert auf Jyderup, vielleicht in Bezug auf die erwähnten Jütländer oder weil die Natur ein Stück Jütland ähnlich ist – am nächsten die Vejle Gegend. Der Ursprung der oberen Gegend meint man ist vom Jahre 800-1000 her.

Jede dieser fünf Gemeinden hatte sich natürlich verschieden entwickelt jäh nach seiner beziehungsweiser Ges-

chichte aber gemeinschaftlich für die Einwohner in diesen alten Zeiten war dass sie Gesundheit suchten bei einer heiligen Quelle die hinter der Holmstrup Kirche lag.

Jährlich wurden da Quellenmärkte abgehalten wo sich viele Menschen versammelten- gute und schlechte und Gaukler von nah und fern aber erst und letzt die Krämer mit allerlei Angebote.

Die Reste der Quelle hinter der Kirche sind für Touristen nicht mehr zugänglich.

Die Geschichte berichtet dass nicht alles Frieden geatmet hat zwischen den Gemeinden. In der Nähe von Jyde-

Gadeparti fra Gl. Jyderup.

Tegnet af Leif Larsen

rup ligger Girreberg, der en gang var en kløft med mure. Der var et fjendtligt lejr ved den Jutlandske Ansigelse og de Skamstrup gik fra den sødlige Landtunge af den Kommune ud, der imod angreb var beredt anført af Peder Skammelsen.

Ufred er dog kun en Sag blot og var det også da man dengang »Frølingsfest« havde på Pfingstmontag i »Pfingstskov« nær den Kommunegrænse »nær den Kommunegrænse« markeret de Skove ved Jy-

derup-Bjergsted. Den Grænse var imod Tuse og Års Kommune.

Før Jyderup var den Kommune omkring den Kirke den egentlige »Hovedstad« med den Kirke, Skole og den »Stadtræ«, først en Eske og senere en Lindetræ ved den som den »Stadtmænd« det hedder den Råd af den Kommune var sammen - og ellers boede der Håndværkere og flere Lægen var åbnet i Takt med den Omflytning af Landmændene.

Med den Indvielse af Ei-

senbanen i 1874 blev den Knabstrup, Mørkøv og Jyderup til Stationskommune på den Strækning Holbæk-Kalundborg. Hver af disse Kommuner kom ind i Væksten, også Bjergby og Skamstrup, men de fleste omkring den Station. Det blev en Industri-Handelsby og Tjenester blev tilbudt.

I Jyderup voksede den Kirkeby og Stationskommune sammen trods de to Kilometer lange Afstand i gamle Tider, der lige i den Midte en historisk Krug

(Værtshus) ligger der nu den »Vandvej« gennem, men den historiske Udvikling hænger nøjagtigt sammen med den omkring den særlige Natur der for alle og især for Turister med geologiske og arkæologiske Interesser mere spændende er end nogen Roman. Derover kan der også Udflygtbeskrivelser fra Turistbureauet forskellige Råd give.

The History of Tornved

GB

I 1970 var fem Parochier, Stigs Bjergby, Mørkøv-Knabstrup, Skamstrup-Frydendal, Jyderup, og Holmstrup blev sammenlagt til en Kommune; Tornved.

Stigs Bjergby var den Hovedparochie i den Del af den Kommune, der kaldes Kongelevs-Parochie. Historien fortæller at indvandrede Jutlændere fra den Kongelevs-Parochie blev sat til at rydde skoven og bygge en Landsby som indtil 1370 var kaldt Juthethorp. Navnet blev ændret til Jyderup måske fordi de Jutlændere (på Dansk; Jyder).

Den Teori er at den Grundlæggelse af Jyderup var i 800-1000.

Hver af de fem Parochier har naturligvis udviklet sig forskelligt men en Ting de har i fælles var at de søgte Sundhed ved den hellige Spring bag den Kirke af Holmstrup. Årlige Markeder blev holdt her tiltrækker gode Folk, frække, og Kunstnere men først af alle de Butiksholdere med alle slags Gode.

Det der er tilbage af den hellige Spring bag den Kirke er nu ingen længere åben for den Offentlighed.

Historien fortæller at der var ikke altid Fred mellem de Parochier. Nær Jyderup er Girreberg der blev brugt til at være en Hule med Ramparts. Det

var den Fjendens-Lager af Jyderup var Folk af den Skamstrup Parochie kom imod dem led af Peder Skammelsen.

Men den Uro er en Ting af den Tid og var det den Hellige Spring blev fejret Whit Monday i den »Whitsun Woods« på den Distrikts Råd som står for den Jyderup-Bjergsted Woods. Den Distrikts Råd var for den Tuse og Års Kommuner.

I Jyderup var Landsbyen dannet nær den Kirke med den Skole, træ hvor den Kommunes Råd mødte, og begge Håndværkere og Butikker.

Den Jernbane blev åbnet i 1874 og tre Markeder blev etableret; Knabstrup,

Mørkøv, og Jyderup på den Strækning mellem Holbæk og Kalundborg. De Kommuner af Tornved især den Markeds Kommuner voksede i Industri, Handel, og den Niveau af Tjenester.

I Jyderup var Landsbyen og den Markeds Kommune voksede sammen selv om der var 2 km (1,25 miles) Afstand mellem de to Kommuner.

Den historiske Udvikling er tæt forbundet med den omkring den Natur som er en Udfordring for alle, især turister med Interesse i Geologi og Arkæologi.

Mer Information kan fås fra den Udflygtmappe fra den lokale Turistbureau.

Mørkøv Offset-og Bogtrykkeri

Jernbanevej 12, Mørkøv
Telefon 03 47 52 00

Jyderup KØRESKOLE

Else H. Nielsen
TELEFON 03 47 77 10

JYDERUP
Mødestedet for
De unge på 40

DET HVIDE HUS

Det gode madsted!
HVER DAG:
Dagens ret
Pensionister til nedsat
pris mellem kl. 10-13
Husk udlejning af
VÆRELSE

Telefon 03 47 65 87

VIDEOFILM

Jyderup Videocenter

Skarridsvej 7 . 4450 Jyderup
Telefon 03 47 70 76

ÅBNINGSTIDER:
Hverdage samt søndag kl. 13.00-21.00
Lørdag kl. 10.00-21.00

Sjællands mindste - Danmarks næststørste landsbykirke - i samme kommune

DK

Kirkerne i Tornved kommune - seks i alt - er særdeles seværdige, og en slags rekord må det være, at her findes Sjællands mindste kirke, Fryden-dal kirke ved Torbenfeldt (bygget 1459), og i Holmstrup Danmarks næststørste landsbykirke, Sankt Søren's kirke (anno 1492).

Den ret højt beliggende *Holmstrup kirke* er en imponerende bygning med skydeskår i kirkegårds-muren til fortidens armbrøstskytter. Kirken har tre skibe. I forbindelse med hel-ligkilden bag kirken var Holm-strup kirke en valfarts- eller pilgrimskirke. Der findes i denne kirke meget skønne træ-skærerarbejder, hvoraf særlig skal fremhæves Lorentz Jør-

gensens prædikestol fra 1647 med motiver fra Adams og Evas historie, også den katolske altertavle med korsfæstelsen i midterskabet er et rigt billedskærerarbejde. I alterbordet findes et relikviagemme, hvori man opbevarede en bensplint af Sankt Søren.

Både Skamstrup, Mørkøv og Jyderup kirker har dejlige kalkmalerier, flest i Skamstrup og færrest i Jyderup. Dog har *Jyderup kirke* bemærkelsesværdige motiver fra omkring 1400, blandt andet en usædvanlig bebudelsesscene med Josef som pottemager, de hellige tre konger og på korbuken: ormen Nidhug og Ygdrasil-træet.

Stigs Bjergby kirke har en yderst interessant historie, selv om den nu helt er præget af en restaurering i 1865. Her virkede præsten Gunni Busck i årene 1824-44. Han var Grundt-

Stigs Bjergby kirke.

Tegnet af Leif Larsen

vigs nærmeste ven og støttede ham under hans trange kår, så han kunne få tid og ro til sin salmedigtning. Grundtvig kom ofte på feriebesøg i Stigs Bjerg-

by præstegård. På en nærliggende høj inspireredes han i 1844 til salmen »Sov sødt, barn lille«. Blandt husets venner var også digteren Inge-

VIDEBJERG
ved S. OHRT
Herre-, drenge-, dame- og pigetøj
Nyvej 1 . Jyderup . Tlf. 03 47 60 95

Vi har omegnens mest omfattende lager i PVC kloakrør

Bedre fyringsolie til samme pris

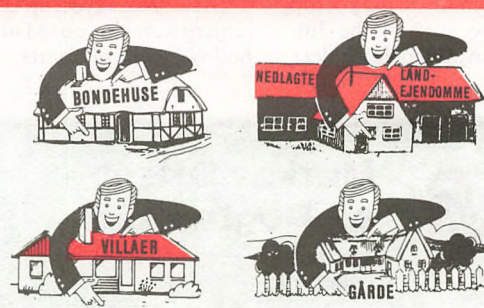
Deres lokale Hydro Depot

Hydro Nordvestsjælland-
Stigs Bjergby Vognmands-
og PVC-materialeforretning

Helge Ravn Christensen
TELEFON 03 47 51 37

HYDRO

Vi formidler kontakten mellem køber og sælger

Vi er gået til tops for at spejde efter nye salgsemner - og vil De sælge nu eller senere, så kontakt os venligst. Vi bor ved siden af BP-tanken i Jyderup

Næste gang De tanker op, er De velkommen til en uforbindende hussnak ang. køb eller salg!

VI SÆTTER PERSONLIG SERVICE I HØJSÆDET ...

Tornved Ejendomsformidling
ved Hans Jakob Pedersen
Mosevænget 7 - 4450 Jyderup
Tlf. 03 47 73 74 svarer også aften

DEH

mann, hvis aftensang »Fred hviler over land og by« ikke er digtet ved Skaridsøen; men rigtigt er det, at den lød over Skaridsøen en juliaften i 1844, da Grundtvig var derovre sammen med sine Bjergby-venner. Det fremgår af et lille digt »Paa Skarrit-Sø«, som Grundtvig skrev efter udflytten.

Mørkøv kirkes kalkmalerier hører til de bedst bevarede i Danmark. Det skyldes det meget fine konserveringsarbejde, som Egmont Lind udførte i 1937. Udsmykningen er foretaget af Isefjordsværkstedet omkring 1460-80. »I ingen anden dansk landsbykirke stråler de gotiske hvælvinger så glad fortællende og farverige som her«, skriver N. M. Saxtorph i bogen »Jeg ser på kalkmalerier«. Fremhæves må særlig det mesterlige billede af Jesu fødsel, i østfaget. På det store korsfæstelsesbillede i midterfager er røverens ord til Jesus og Jesu svar gengivet på skriftbåndene. Der er også grund til at nævne billedet af Jesus, der uddriver kræmmer-

Gadeparti fra Gl. Jyderup.

Tegnet af Leif Larsen

ne af Templet, og de farvestrålende basunengle i vestfaget. Samtlige kalkmalerier i Mørkøv kirke står i vidunderligt klare og friske farver, hvilket skyldes den sene afdækning, hvor mere effektfulde og skånsomme metoder er anvendt.

Frydendal kirke, oprindeligt et herregårdskapel for godset Torbenfeldt, har kalkmalede våbenskjolde fra omkring 1450-1500. En del kalkmalerier fra nyere tid blev fjernet i forbindelse med en istandsættelse omkring 1950. Altartavlen er et klenodie, et oliemaleri på kob-

ber fra 1722. Motivet er Kristi opstandelse.

Skamstrup kirke er mest rig på kalkmalerier, hvad antal angår, og er derfor særskilt omtalt.

V.R.

Dorfkirchen

D

Die Kirchen in der Tornved Gemeinde – sechs im ganzen – sind besonders sehenswert und eine Art Rekord muss es sein, dass man hier die kleinste Kirche auf Seeland findet, nämlich die Frydendal Kirche bei Torbenfeld (gebaut 1459) und in Holmstrup die nächstgrößte Dorfkirche in Dänemark, die Sankt Søren's Kirche (anno 1492).

Die sehr hochliegende Holmstrup Kirche ist ein prächtiges, bewundernswertes Gebäude mit Schiesscharten in der Friedhofmauer für die Armbrustschützen der Vorzeit. Die Kirche hat drei Schiffe. In Verbindung mit der heiligen Quelle hinter der Kirche war die Holmstrup Kirche eine Wallfahrts- oder Pilgrimskirche. Man findet in dieser Kirche sehr schöne Holzschnitzarbeiten wovon man besonders die Predigtkanzel, gemacht von Lorentz Jørgensen Jahr 1647 mit Darstellungen der Geschichten von Adam und Eva hervorheben kann. Auch die katolische Altartafel mit

der Kreuzigung im Mitterschrank ist eine reiche Holzschnitzarbeit. Im Altartisch ist ein Reliquienversteck in dem man einen Knochensplitter des Sankt Søren aufbewahrt.

Sowohl die Skamstrup, Mørkøv und Jyderup Kirche haben wunderbare Kalkmalereien, die meisten in Skamstrup – am wenigsten in Jyderup. Doch hat die Jyderup Kirche bemerkenswerte Darstellungen von so ungefähr Jahre 1400, u.a. eine aussergewöhnliche Verkündigungsszene mit Josef als Töpfer – die hl. drei Könige und am Chorbogen: der Wurm Nidhug und der Ygdrasil-Baum (alte Göttersage).

Stigs Bjergby Kirche hat eine äusserst interessante Geschichte obwohl sie jetzt ganz von einer Wiederherstellung im Jahre 1865 geprägt ist. Hier wirkte der Pfarrer Gunni Busck in den Jahren 1824-44. Er war der näherste Freund des Pfarrers Grundtvig und unterstützte ihn unter seinem armütigen Umständen so dass er Zeit und Ruhe bekam für seine Psalmendichtung. Grundtvig kam oft auf Ferienbesuche zum Stigs Bjergby Pfarrhof. Auf einem nahen Hü-

gel wurde er im Jahre 1844 angeregt das Lied »Kindchen schlaf süß« zu schreiben. Unter den Freunden des Hauses war auch der Dichter Ingemann, dessen Abendlied »Fried ruhet über Land und Stadt« nicht beim Skaridsee gedichtet wurde, aber richtig ist es dass es einmal über den Skaridsee erklang an einem Juliabend im Jahre 1844 als Grundtvig drüben beim See war mit seinen Bjergby-Freunden. Das kommt hervor in einem kleinen Gedicht »Am Skarrit-See« das Grundtvig schrieb nach diesem Ausflug.

Die Kalkmalereien der Mørkøv Kirche gehören zu den am besten bewahrten in Dänemark. Das kann man der sehr feinen Konservierungsarbeit verdanken die Egmont Lind im Jahre 1937 ausführte. Die Ausschmückung wurde in der Isefjordswerkstatt um Jahre 1460-80 gemacht. »In keiner anderen dänischen Dorfkirche strahlen die gotischen Gewölbe so fröhlich erzählend und farbreich wie hier« schreibt N. M. Saxtorph in seinen Buch »Ich schaue mir Kalkmalereien an«. Hervorheben muss man besonders das meisterliche Bild von Jesu Geburt im

Ostabteil. Auf dem grossen Kreuzigungsbild im Mitterteil stehen die Worte des Räubers an Jesus und Jesu Antwort auf den Schriftbändern angegeben. Es gibt auch einen Grund das Bild zu nennen von Jesus der die Krämer aus dem Tempel treibt und die farbestrahlenden Posaunenengel im Westteil. Sämtliche Kalkmalereien in der Mørkøv Kirche stehen in wunderbar klaren und frischen Farben, was man der späten Abdeckung verdanken kann, wobei mehr effektive und schonhaftere Methoden angewendet wurden.

Frydendal Kirche, ursprünglich eine Gutskapelle des Gutes Torbenfeldt, hat kalkgemalte Waffenschilder von ungefähr 1450-1500. Ein Teil der Kalkmalereien von neuerer Zeit wurden in Verbindung mit einer Ausbesserung im Jahre, ungefähr 1950, entfernt. Die Altartafel aber ist ein Kleinod, eine Ölmalerei auf Kupfer von 1722. Die Darstellung ist Kristi Auferstehung.

Skamstrup Kirche ist die zahlgemäss reichste an Kalkmalereien und wird daher besonders besprochen.

Frydendal kirke - Sjællands mindste.

The Churches in Tornved - both small and large

GB

The Churches in Tornved - six in all - are worth seeing, and it is a record having both Zealand's smallest church »Frydendal« by Torbenfeldt (built in 1450) and the second largest village church of Denmark in Holmstrup »Saint Søren's Church« (built in 1492).

The highly situated Church of Holmstrup is an impressive building with arrow slits once used by crossbow marksmen of the past. The church has three naves. In connection with the sacred spring behind the church it used to be a church of pilgrimage. The Church of Holmstrup holds some very fine woodcuts of which the largest is an Adam and Eve motive made in 1647 by Lorentz Jørgensen who has also made the font and the pulpit. The altar-piece is a

copious woodcut of the Crucifixion. Relics from the holy Saint Søren are kept in the Communion table.

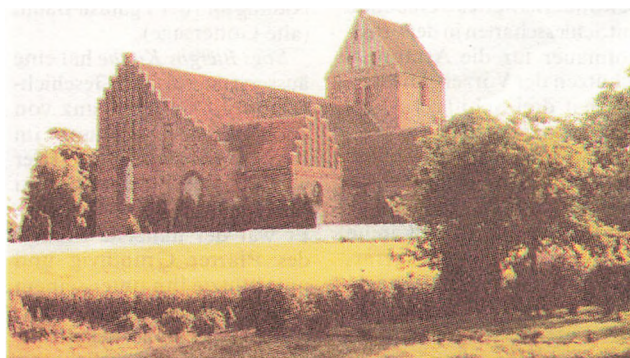
In Skamstrup, Mørkøv, Bjergby, and Jyderup the churches have some fine murals especially in Skamstrup. The church of Jyderup has a few but very remarkable murals from 1375, for example Josef the Potter, and the Magi.

The Church of Mørkøv has among its murals a masterpiece; The Birth, from the Isefjord Workshop, 1460-80. The Crucifixion motive states the words of the thief on the Cross and the answer from Jesus, depicted in tapestry. The murals of the Church of Mørkøv are in very clear and refreshing colours which is due to the late uncovering with use of more effective and gentle methods.

The Church of Frydendal which originally was a chapel

for the Torbenfeldt Estate had murals until 1950 when they unfortunately were covered. However, the altar-piece is a treasure made of copper with an oil painting showing the Resurrection.

The Church of Skamstrup has the largest number of murals and is therefore described separately.

*Holmstrup kirke
- landets 2. største landsbykirke.*

Foto: Kirsten Falther

»En messe værd«

DK

Højest beliggende af de seks kirker i Tornved kommune er Skamstrup kirke, og dens indre er lige så uforglemmelig som udsigten fra kirkebakken.

Det er »en messe værd« at gå på vandring mellem kirkens skønne gotiske kalkmalerier. Østfagets rige ornamentik er i formerne karakteristiske for Isefjordsværkstedets vægbilleder fra omkring 1460-80, medens midterfagets billeder er højgotiske fra omkring 1375-1400.

Den første afdækning begyndte i 1908, efter at sognets provst - gennem revner i væggen - havde opdaget spor af kalkmalerier. For Nationalmuseet blev det en overraskende og yderst spændende opgave. Fund efter fund blev gjort, det ene mere værdifuldt end det andet.

Billedet af »Bjørnen den lade« med Olav den Hellige ombord viser, at kunstneren må have misforstået legenden om Olavs og Haralds kapsejls for Norges krone. Olav så ikke bagud, men fremefter. Den rigtige version findes i Højby kirke. Fra sejladsen ses både »Ormen hin glade« med Ha-

rald Haarderaade og »Bjørnen den lade« med Olav den Hellige. Disse og andre motiver bygger på legender og gamle folkeviser.

I østfaget ser man Sankt Laurentius-legenden om spædbarnet, der stjæles af djævelen, som lagde en skifting i vuggen og gemte barnet i et laurbærtræ. Der blev det opdaget af pave Sixtus II, som også døbte det. - Videre ser man Sankt Laurentius' martyrium og det dramatiske billede af Hippolytus, der slæbes til døde af vilde heste. Man ser ridderen Romanus, der halshugges sammen med kejserens datter, som ville ledsage martyrerne til paradiset.

En skematisk plan over alle gotiske malerier i langhuset, tårnrummet og våbenhuset omfatter ialt 47 kalkmalerier, hvoraf mange nu er overhvidtede. I midterfagene findes såvel helgener, symboler og legendefremstillinger som bibelske tildragelser fra syndefald til dommedag. I tårnrummet ses et fragment af korsfæstelsen, udført omkring 1400. Østfagernes malerier, som er udført af Isefjordsværkstedet omkring 1460-80, viser for eksempel bebudelsen, fødslen, de hellige tre konger, Sankt Lau-

Kalkmalerier i Mørkøv kirke.

rentius' bevægelse fra djævelen og hans dåb samt flere martyrsener. Det østligste fag rummede billeder af Kristus i sin herlighed og igen af skabelse og syndefald, men i en anden stil end den højgotiske.

Betagende er den historiske vandring, og den helt store oplevelse er vel nok motivet med »Løvens åndepust«, når man hører om motivets symbolske betydning:

Det hedder om dette vældige og talende billede, at Kristi menneskevordelse og offerdød var nøglen til forståelse af hele menneskeheden og naturens historie. Frelserværket afspejles i levende og døde ting, og bogen »Dyrenes visdom« fortæller om løven, der udslettede sporene efter sig, for den havde fået fært af jægeren. På samme måde udslettede Kristus sporene af sin guddommelighed, da han nedsteg til jorden, og blev menneske i et lille barns skikkelse. Løven føder sine unger døde, men hannen ånder på

Kalkmalerier i Skamstrup kirke.

dem og vækker dem til live. Derved symboliserer »Løvens åndepust« at Guds åndepust vækker os til livet.

På maleriet er løven tegnet

med vældig, nærmest assyrisk kraft, og hele motivet er holdt i okkergult. Symbolikken er i sig selv som et guddommeligt åndepust for tilskueren. V.R.

Eine Messe wert

D

Die höchst liegende von den sechs Kirchen in der Gemeinde Tornved ist die Skamstrup Kirche, dessen Inneres gerade so unvergesslich ist als die Aussicht vom Kirchenhügel.

Es ist »eine Messe wert« in der Kirche herum zu gehen zwischen den schönen gotischen Kalkmalereien. Die reiche Ornamentik des Ostraumes ist in den Formen bezeichnend für die Wandbilder der Isefjordwerkstatt von ca. den Jahren 1375-1400.

Die erste Abdeckung begann im Jahre 1908, nachdem der Propst der Gemeinde durch Spalten in den Wänden Spuren von Kalkmalereien entdeckte. Für das Nationalmuseum wurde es eine überraschende und äusserst spannende Aufgabe. Fund nach Fund wurde gemacht, der eine wertvoller als der andere.

Das Bild des Schiffes »Bjørnen hin lade« (der faule Bär) mit Olav den heiligen an Bord zeigt dass der Künstler die Legende vom Wettsegeln des Olav und Harald um die norwegische Krone missverstanden hat. Olav schoss nämlich nicht nach hinten sondern geradeaus.

(Die fehlerfreie Darstellung kann man in der Højby Kirche finden). Von dieser Schifffahrt sieht man das Schiff »Ormen hin glade« (der frohe Wurm) mit Harald Haarderaade und »Bjørnen den lade« mit Olav den heiligen. Diese und andere Motive bauen auf Legenden und alte Volkslieder.

Im Ostraum sieht man die Sankt Laurentius Legende vom Windelkind das gestohlen wird vom Teufel der einen Wechselbalg in die Wiege legte und das Kind in einem Lorbeerbaum versteckte. Dies wurde von dem Papst Sixtus II entdeckt der auch das Kind tauf-

te. Weiter noch sieht man das Martyrium des Sankt Laurentius und das dramatische Bild vom Hippolytus der von wilden Pferden zu Tode geschleppt wird, und den Ritter Romanus der enthauptet wird mitsamt der Tochter des Kaisers die die Märtyrer zum Paradies begleiten wollte.

Ein schematischer Plan über alle gotischen Malereien im Langhaus, Turmraum und Waffenhaus umfasst im ganzen 47 Kalkmalereien wovon viele jetzt überstrichen sind. In den Mittelabteilungen findet man Heiligenbilder, Sinnbilder, Legendarstellungen und biblische Begebenheiten vom Sündenfall bis zum Weltgericht. Im Turmraum sieht man einen Bruchteil von der Kreuzigung ausgeführt ungefähr Jahre 1400. Die Malereien in den Ostabteilungen die in der Isefjordwerkstätte ungefähr 1460-80 ausgeführt sind zeigen z.B. die Verkündigung, die Geburt, die hl. drei Könige, Sankt Laurentius' Befrei-

ung vom Teufel und seine Taufe, samt mehrere Märtyrerauftritte. Der östlichste Teil umfasste Bilder von Kristus in seiner Herrlichkeit und wieder die Schöpfung und der Sündenfall aber in einer anderen Art als die hochgotische.

Ergreifend ist diese historische Wanderung und das ganz grosse Erlebnis ist wohl noch das Motiv »der Atemhauch des Löwen« wenn man von der Bedeutung von dem Sinnbild dieses Motiven hört:

Es heisst von diesem mächtigen und sprechenden Bild dass Kristi Geburt als Mensch und seine Opfertat der Schlüssel war zum Verständnis der ganzen Geschichte der Menschheit und Natur. Das Erlöserwerk spiegelt sich ab in lebenden und toten Dingen und das Buch »Die Weisheit der Tiere« erzählt von dem Löwen der seine Spuren vertilgt weil er den Jäger gewittert hat. In gleicher Weise vertilgte Kristus die Spuren seiner Göttlichkeit als er niederstieg zur

Erde und Mensch wurde in der Gestalt eines kleinen Kindes. Die Löwin gebärt ihre Jungen tot aber der Löwe haucht auf sie und weckt sie zum Leben. Damit symbolisiert das Bild »Der Atemhauch des Löwen« dass der Atemhauch Gottes uns zum Leben erweckt. Auf der Malerei ist der Löwe dargestellt mit gewaltiger beinahe assyrischer Kraft und das ganze Bild ist in okkergelben Farben gehalten. Das Sinnbild ist in sich selbst für den Zuschauer wie ein göttlicher Atemhauch.

Skamstrup mølle

Tegnet af Leif Larsen

An Artistic Experience - The Church of Skamstrup

GB

The Church of Skamstrup is the highest situated church in Tornved and you will never forget the view from the church hill or the interior of the church.

It is an adventure to look at the beautiful Gothic murals of the Church of Skamstrup. The arches of the church are richly ornamented and show the characteristics of the Isefjord workshop's murals from 1375-1400.

The uncovering of the murals started in 1908, when the local dean had detected the murals through cracks in the

walls. This was a surprising and very exciting job for the National Museum, many finds of great value turned up. However there had been made mistakes in painting the murals. For example St. Olav's boat race. St. Olav did not shoot to the rear but forwards, as you can see from the correct version in the Church of Højby. Many of the mural motives are from legends and old folksongs.

A schematic plan of all the Gothic murals in the church, the tower and the porch covers in all 47 murals.

Saints, symbols, and legend representations are described as well as biblical incidents

from; The Fall to The Last Judgement.

Murals in the tower bay from 1400 show The Crucifixion.

Murals in the nave by the Isefjord workshop from 1460-80 show; The Annunciation, The Nativity, The Magi, Liberation from the Devil, Baptism, Christ in Majesty, and

more of the Creation and The Fall but in a different interpretation.

**Kald kun
03 47 34 47
Kvik kurér**

5 timers fotoservice

Indlev. inden kl. 11.00 - Afh. efter kl. 16.00

**Kontorforsyning ★ Filmsalg
Pasfoto**

Hovedgaden 39 . 4440 Mørkøv . Tlf. 03 47 40 99
Skaridsøgade 31 . 4450 Jyderup . Tlf. 03 47 82 42

BYGNINGSENTREPRISE

**Lars Vontillius
Jensen ApS**

**Murermester
Knabstrup**

03 47 32 49

Knabstrup Koreskole

John E. Nielsen

TEORI Holbækvej 340,
Knabstrup

**Traktor - Motorcykel - Personbil
Lastbil - Påhængsvogn - Bus**
Eleverne hentes og bringes

Tlf. 03 47 33 56
Bil-tlf. 049-24 367

Teori i Knabstrup og Holbæk

ECHO

SUPER PROFESSIONAL

til det hårde!

Motorsaven
til professionelt
skovarbejde.
Robust,
pålidelig og
med lang
levetid!

TP Motor-Service

v/Tommy Povelsen
Skamstrupvej 79 . Skamstrup
4440 Mørkøv . Tlf. 03 47 59 32

**Gaveartikler ★ Kjoler
Bluser m.m.**

Speciale: TRUSSER

BOMHUSET

v/Emmy Olsen

HOLBÆKVEJ 10 A - 4450 JYDERUP - 03 47 84 88

Jørgen Jensen
Knabstrup
Tlf. 03 47 30 19

HÅNDVÆRKSBAGEREN
har altid frisk brød til kaffen

ÅBENT: Tirsdag-fredag kl. 6.00-20.00
Lørdag og søndag kl. 6.00-16.00

Restaurerings-værkstedet
ULVIG

Køb ★ Restaurering ★ Salg
af antikviteter, malerier og
ældre møbler

MALER OG KONSERVATOR
John Edv. Hansen
Hovedgaden 26 . Mørkøv
TELEFON 03 47 53 53

PREBEN RYGAARD
Solværget 8, 4450 Jyderup.
Tlf.: 03-47.73.91. eller 049 44.591.

LØGTVEDGÅRD SØ

Kalundborgvej 78
Løgtved
4470 Svebølle
03 49 45 07

Få ørreder
på krogen hver dag
i hele sæsonen!

Abonnement
og annoncer
03 51 24 60

Kalundborg Folkeblad

JYDERUP FOLKEBLAD SAMSO FOLKETIDENDE

Indenrigsministeren kaldt
til samråd om Tornved

Dianalun
mister sin
bundrek

Prinsen

**Alle former
for
fast
ejendom**

Helårshuse
Erhvervsjendomme
Forretningsejendomme
Landbrugsejendomme
Sommerhuse
Grunder
Byejendomme
Finansiell rådgivning

Leif Lykkegård I/S
Leif Lykkegård & Steen Huusom
Ejendomskontor m.a. D.E.H.

KORDILGADE 40 KALUNDBORG
03 51 48 00 eller 03 47 65 00
SKARRIDSØGADE 11 JYDERUP
03 47 65 00 eller 03 51 48 00

Vi handler i hele Vestsjælland - og ved, hvad det handler om

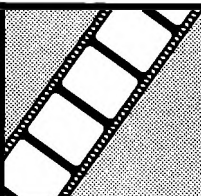

Aktiviteter sommeren 1988

- 10.05.: **Lions Pensionistfest** i Mørkøv Hallen.
 13.05.: **Tornved Jazzklub** på Jenny Mariehjemmet,
 »Theis Nygaards Jazzband«.
 23.05.: **Motionsløbet »Skarridsø Rundt«**,
 arr.: HAØSG & I.
 22.-24.05.: **Pinsefesten** i Jyderup.
 11.06.: **Loppetorv** i Jyderup. Arr.: JSG & I.
 18.06.: **Skt. Hansfest** i Mørkøv.
 23.-25.06.: **Midsommerfest** i Jyderup.
 30.7.-4.8.: **Sportsugen** i Mørkøv.
 Arr.: Mørkøv Idrætsforening.
 31.07.: **Børnedyrskue** i Jyderup.
 06.08.: **Byfest** i Mørkøv;
 Tornved Skakklubs gadeturnering i Mørkøv.
 07.08.: **Torbenfeldløbet** i Mørkøv; arr.: HAØSG & I.
 27.08.: **Faurboegns Folkedansere**;
 opvisning i anledning af ungdomsstævne i
 Svebølle på: Jenny Mariehjemmet, Amtspleje-
 hjemmet, EGV-Bo, Jyderup.
 24.-25.09.: **Hestemarked** i Mørkøv.
 09.09.: **Bibliotekets Dag**.
 09.10.: **Loppetorv** (stort) i Knabstrup Hallen.
 Arr.: Knabstrup Idrætsforening.
 20.10.: **Lions Modeshow** i Mørkøv Hallen.
 29.10.: **Tornved Jazzklub** præsenterer
 »Avantgarden Party« på Jenny Mariehjemmet.
 05.11.: **Tornved Revy 1988** (Jenny Mariehjemmet).
 12.11.: **Tornved Revy 1988** (Kildebjergskolen, Mørkøv).

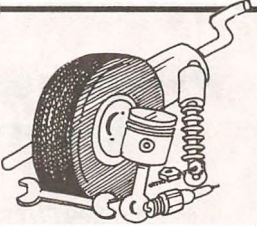

**Kloak- beton- og
jordarbejde**
 AUT. KLOAKMESTER
 Bennebovej 7
 4440 Mørkøv
 Tlf. 03 47 40 05

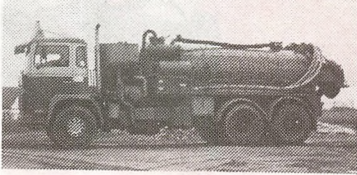
KINO Jyderup
 Telefon 03 47 64 81
 Forestilling hver aften
 kl. 19.30, undtagen
 LØRDAG ...

VESTSJÆLLANDS
Autodele ApS
 Industrivej 14
 4450 Jyderup
 Tlf. *03 47 78 00

ALT I:
**Autodele og
 værktøjsudstyr**

**JYDERUP
KLOAK-
SERVICE**

Slamsugning og højtryksspuling
Transport af brandfarlige væsker

HENNING CHRISTIANSEN
 Tlf. 03 47 75 20 - Bil tlf. 042 30 520

Benzin ★ Autodiesel ★ Autogas
Aut. vask ★ Autotilbehør ★ Kiosk

FLASKEGAS ★ PETROLEUM

STATOIL

MØRKØV

v/Carl-Jørgen Sørensen
 HOLBÆKVEJ 239 - TLF. 03 47 53 56

REVISION
REGISTREREDE REVISORER

Nyvej 14 1 . 4450 Jyderup
TELEFON *03 47 72 73

Den lokale VVS installatør

80 år i Mørkøv
 – Stor lokal erfaring
Naturgasinstallatør
VVS arbejde
Blikkenslager

Carl Madsen
 v/Poul E. Madsen
 Tlf. 03 47 50 64 . Biltlf. 042 312 64
 Værksted: Hovedgaden 41 G

Tilsluttet VVS-branchens
garantiordning

Lyngvejens **AUTO**

FLEMMING NIELSEN
 Lyngvej 12 A . 4450 Jyderup . Tlf. 03 47 61 55

Hva' med en annonce i Torsdags-Posten?

– det lokale annonceblad med
masser af godt lokalstof . . .

Jernbanevej 12 . Mørkøv

REPARATION af cykler
og knallerter . . .

JENTOFT CYKLER
 Holbækvej 118-120 - Jyderup
 Telf. 03 47 62 46

Sparekassen Nordvestsjælland
 Lokale penge – til lokale formål

MØRKØV AFDELING:
 Hovedgaden 28 . 4440 Mørkøv . Tlf. 03 47 50 42

JYDERUP AFDELING:
 Holbækvej 7 . 4450 Jyderup . Tlf. 03 47 67 00

Privat heste-, grise- og kreaturslagteri

– et nærliggende alternativ

Slagteren i Knabstrup
 TELEFON 03 47 30 25

KISSER'S KØRE- SKOLE

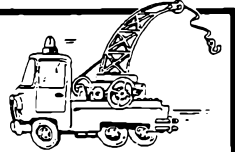
TEORI:
Holbækvej, Jyderup
03 47 60 09
Biltlf. 042-314 97

Teglværksvej 28 E
4450 Jyderup

Krankørsel

Vognmand Ejler Jensen

Tværvej 3 . Jyderup
Tlf. 03 47 64 53 . Bil tlf. 042 32 572

Alt i Betonvarer

Trekant mærkede **JYDERUP BETON APS**

varer ***03 47 66 00**

SUNDS

Leca-blokke
Funda-blokke
Spaltegulve

Lynggårdsvej 18 - Jyderup - Tlf. 03 47 64 71

Jern og metal købes JYDERUP JERNHANDEL

John Hansen . Lyngvej 16 . Jyderup
Telefon 03 47 65 72 eller bil-tlf. 042-32 667
Brugsjern haves på lager...

Broderi og perler . . .

Det STORE UDVALG i næsten alt håndarbejde
og perlesyning, samt tilhørende materiale, og
meget mere finder De hos os.

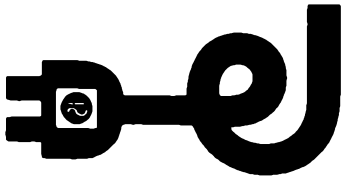
Vi sender gerne.

Kunstbroderilageret

Solvej 2 . 4440 Mørkøv . Tlf. 03 47 51 35

Fredag kl. . . . 13.00-19.00   Åbent mandag-torsdag
Lørdag kl. . . . 9.00-12.00   kl. 13.00-17.00

lev vel med

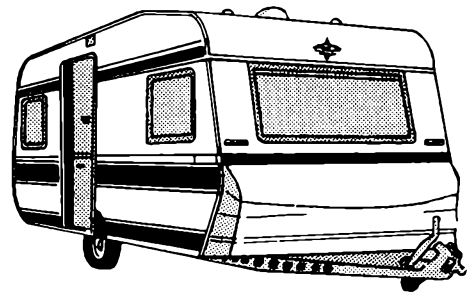

Din kontakt

for fremtiden

Hovedgaden 18
4440 Mørkøv
Tlf. 03 47 50 93

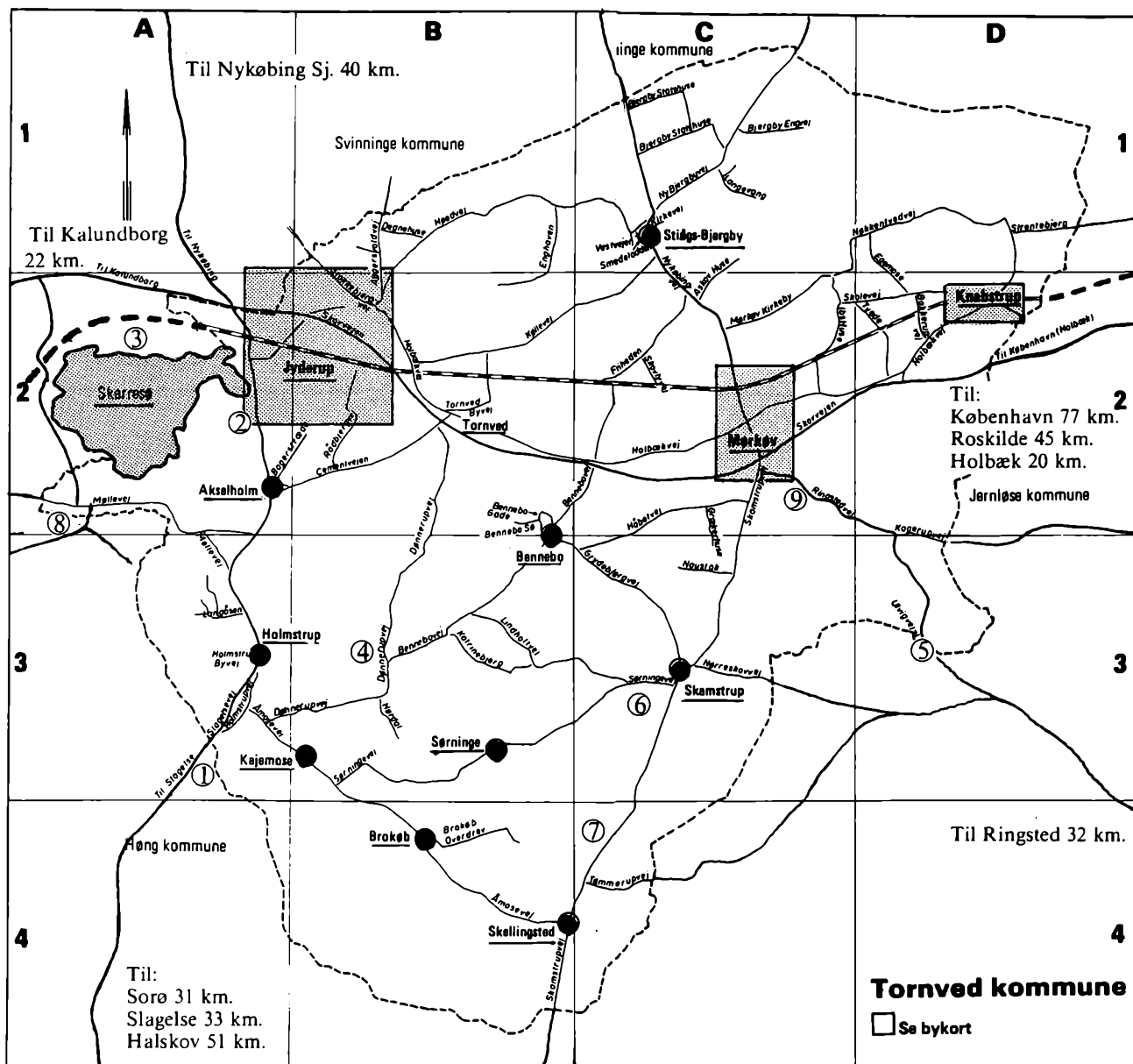
FØRENDE MÆRKER I:

- ★ *Nye og brugte campingvogne*
- ★ *Teltvogne og fortelte*
- ★ *Moderne udstyrsbutik*
- ★ *Aut. rep. værksted*
- ★ *Forsikringsskader m.v.*

CAMPING JYDERUP

Industriparken 22 . 03 47 69 22

- ① Bromølle A 3
- ② Camping A 2
- ③ Dronning Margrethes Ruin A 2
Skarridsholm Voldsted
- ④ Dønnerup B 3
- ⑤ Kongsdal D 3
- ⑥ Knøsen C 3
- ⑦ Langdyssen i Vinskoven C 4
- ⑧ Strids Mølle A 2
- ⑨ Torbenfeldt/Frydendal Kirke C 2

- SKATTEPROBLEMER
- BUDGETPLANLÆGNING
- REVISION - EDB
- BOGFØRING

KNABSTRUP REVISIONSKONTOR ApS

Registreret revisor Hans Jørgen Larsen
Abildgårdsvej 13, Knabstrup

TELEFON 03 47 30 62

B.P. Værksted

v/Claus Poulsen

Markvænget 1, 4450 Jyderup. Tlf. 03 47 68 67

VW - AUDI SALG og SERVICE

ALT I:
Autoreparationer - Pladearbejde
Forsikringskader
Bremseskiver og -tromler afdrejes

KJELDS AUTO

Industrivej 1 A, 4450 Jyderup
Tlf. 03 47 68 82
Aut. KOSAN bilgasanlæg forh.

Kiosken »Hjørnet«

ÅBENT:
Mandag-torsdag kl. 6.30-17.30
Fredag kl. 6.30-19.00
Lørdag kl. 6.30-13.00

Ellen Christensen
Stationsvej 2 . Knabstrup
Telefon 03 47 35 04

Bromølle Kro

Anno 1198
DANMARKS
ÆLDSTE

Kroen ligger i dejligt skovområde.

I vor restauration serveres hver dag,
ud over et stort a la carte kort,
en lækker 4 retters menu
baseret på friske råvarer.

*Vore smukke selskabslokaler danner den
perfekte ramme om såvel selskaber som møder.*

**Kroen har 4 selskabslokaler med plads
fra 10-200 personer i et lokale.**

*Tal med os om Deres selskab,
vi har faguddannede med-
arbejdere og de rigtige rammer,
hvor vi gør netop Deres selskab
til noget specielt...*

SELSKABSPRISER:

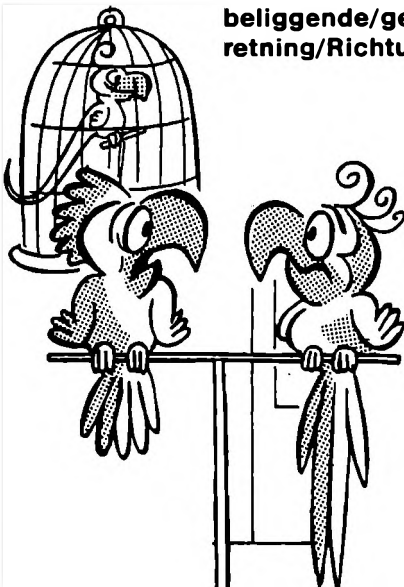
Middag med 3 retter fra kr. 123,00
Med velkomstglas, vine, kaffe, cognac, bar med
øl og vand samt natmad. Lys, blomster og be-
tjening incl. fra kr. 317,00

Bromølle Kro

Slagelsevej 78 - 4450 Jyderup
Telefon 03 55 00 90

Velkommen! ★ Willkommen! ★ Welcome!

Bromølle Tivoli & Dyrepark ★ Bromølle Vergnügungs- & Tierpark Bromølle Fair & Mini-Zoo

beliggende/gelegen/situated ca. 7 km. fra/von/from Jyderup
retning/Richtung/towards Slagelse.

Åbningstider/Öffnungszeiten/ Opening Hours:

Marts, april, maj/März, April, Mai/March,
April, May: Lørdag/Samstag/Saturday:
Fra/von/from 16.00
Søn- og helligdage/Sonntag u. Feiertage/Sunday and Holidays:
Fra/von/from 14.00
21.05-24.08:
Torsdag og fredag/Donnerstag u. Freitag/Thursday and Friday:
Fra/von/from 18.30
Lørdag/Samstag/Saturday:
Fra/von/from 16.00
Søndag/Sonntag/Sunday:
Fra/von/from 14.00
24.08-07.09:
Hverdage/täglich/Weekdays:
Fra/von/from 16.00

Søndag/Sonntag/Sunday:

Fra/von/from 14.00
Mandag/Montag/Monday:
Lukket/Geschlossen/closed

11.08-01.09:

Torsdag/Donnerstag/Thursday:
Fra/von/from 18.30
Fredag/Freitag/Friday:
Fra/von/from 18.30
Lørdag/Samstag/Saturday:
Fra/von/from 16.00
Søndag/Sonntag/Sunday:
Fra/von/from 14.00

03.09-30.10:

Lørdag/Samstag/Saturday:
Fra/von/from 16.00
Søndag/Sonntag/Sunday:
Fra/von/from 14.00

Gratis parkering og entré, både til tivoli og dyrehaven.

Venlig hilsen
Inga Mortensen
Telf. 03 55 03 81

Gratis parkering og entré, både til tivoli og dyrehaven.

Für den Besucher des Vergnügungs- und Tierparks ist der Eintritt frei, und ein Park-
platz steht zur kostenlosen Verfügung.

If you are visiting the Fair or the Mini-Zoo, there is free admission and free parking spaces.

Børnedyrskuet – Danmarks største – på Dyrskepladsen i Jyderup

Børn og dyr ved det årlige børnedyrskue i Jyderup.

DK

Jyderup er blevet betegnet som den ideelle »dyrskueby« og vitterligt er det, at det oprindelige dyrskue har haft kongelig bevågenhed.

I flere menneskealder var det Holbæk Amts økonomiske Selskab, der arrangerede årligt dyrskue på Dyrskepladsen i Jyderup, og ved Selskabets 150 års jubilæum i

1962 blev dyrskuet gæstet af Kong Frederik og Dronning Ingrid.

Ti år forinden, i 1952, var der premiere for Børnedyrskuet. Dette skue, som nu er det eneste, der fortsætter på Dyrskepladsen, er vokset til dimensioner, der har overgået alle forudsigelser. Det er nu Danmarks største med omkring 10.000 gæster.

Børnedyrskuet holdes altid

den sidste søndag i juli og er, år efter år, en dejlig og livsberkæftende oplevelse for både børn og voksne med et alsidigt program. Dyr af alle arter, bodere, udstillinger og underholdning, men i første række børnenes dag – og vel netop derfor så tiltrækkende for de voksne, der nyder at se børnenes glæde over og ansvarsbevis for deres dyr.

V.R.

GB

Jyderup has for a long time been a significant town for cattle shows, as the original cattle show was favoured by the King.

For many years the Economic Association of Holbæk County held the cattle shows in Jyderup, and at its 150th anniversary in 1962 King Frederik and Queen Ingrid visited the show.

In 1952 the first Children's Cattle Show was arranged and is now the only cattle show held in Jyderup, but also the largest children's cattle show in Denmark with about 10,000 visitors.

The last Sunday in July is the date of the Children's Cattle Show every year. It is a beautiful and optimistic experience for both children and adults having a many-sided program.

Animals of all kinds, booths, exhibitions, entertainment, and especially watching the children's joy at, and responsibility for their pets.

Kinder Tierschau – Dänemarks grösste am Tieraussstellungsplatz in Jyderup

D

Jyderup ist bezeichnet worden als die ideale Tieraussstellungstadt und bekannt ist es dass die ursprüngliche Schau königliche Beachtung hatte.

Mehrere Menschenalter hindurch arrangierte die ökonomische Gesellschaft des Holbæk Amtes jährlich eine Tierschau am Ausstellungsplatz in Jyderup und bei dem 150-jährigen Jubiläum der Gesellschaft im Jahre 1962 wurde

die Tierschau vom König Frederik und Königin Ingrid besucht.

Zehn Jahre vorher in 1952 fand die erste Kinder Tierschau statt. Diese Schau, die jetzt die einzige ist die auf diesem Platz noch stattfindet, ist zu einem Umfang gewachsen der alle Voraussagen übertrifft. Sie ist nun die grösste ihrer Art in Dänemark mit etwa 10.000 Gäste.

Die Kinder Tierschau wird immer am letzten Sonntag im

Juli abgehalten und ist Jahr um Jahr ein herrliches und lebensbestärgendes Erlebnis für gross und klein mit einem vielseitigen Programm: Tiere aller Art – Buden – Ausstellungen und Unterhaltung, aber in erster Reihe der Tag der Kinder – und wohl darum zieht es auch die Erwachsenen hin um die Freude der Kinder zu geniessen – die Freude die sie mit ihren Tieren haben und die Verantwortung für sie.

Heste- og Kræmmermarked i Mørkøv Stationsby

Der handles livligt på hestemarkedet i Mørkøv.

DK

I ældre tid blev Mørkøv Stationsby landskendt ved sine flotte ridderspil, der årligt blev opført med deltagere i historiske dragter og hovedparten af deltagerne til hest gennem byen, med start fra Torben-

feldt. Meget imponerende og storslået. Det er cirka 60 år siden.

I nutiden er Mørkøv blevet endnu mere landskendt for de stærkt voksende heste- og kræmmermarkeder, der samler deltagere fra så at sige alle landsdele.

Sjællands største marked er

det blevet til og rekorden blev sat i september 1987, hvor besøgstallet nåede op på cirka 60.000 mennesker.

På en ideel plads, Rævebjerg, er der markedsatmosfære i de to dage markedet afvikles. Ikke blot kommer der sælgere og opkøbere til det egentlige hestemarked, men tillige kræm-

mere og gøglere i broget blanding. Boder af alle slags med »vådt og tørt« for tørstige og sultne sjæle og utallige andre tilbud - også for de skarer, der blot vil være tilskuere.

Det er, siger initiativtagerne, en begivenhed, der er blevet så stor en succes, at den fortsat skal følges op. *V.R.*

Der Pferde- und Krämermarkt in dem Stationsdorf Mörköv

D

In älterer Zeit wurde das Stationsdorf Mörköv landesbekannt wegen seinen flotten Ritterspielen, die jährlich aufgeführt wurden mit den Teilnehmern in historischen Trachten und die meisten von ihnen zu Pferde durch die kleine Stadt mit Anfang bei Torbenfeldt. Man sah erstaunt zu,

es war grosszügig. Das ist zirka 60 Jahre her.

In der jetzigen Zeit ist Mörköv noch mehr bekannt geworden wegen den stark wachsenden Pferde- und Krämermärkten die Teilnehmer sammeln von so zu sagen allen Landesteilen.

Das ist nun zu dem grössten Markt des Landesteils Sjælland (Seeland) geworden und der Rekord wurde im Sep-

tember 1987 gesetzt wo die Besucherzahl auf zirka 60.000 Leute hochkam.

Auf dem ideellen Platz dem Rævebjerg (Fuchsberg) herrscht eine echte Marktstimmung in den zwei Tagen dieser Markt dauert. Nicht nur kommen da Verkäufer und Aufkäufer zu dem eigentlichen Pferdemarkt sondern zugleich auch Krämer und Gaukler in bunter Mischung. Allerlei Buden sind

aufgestellt mit »nass und trocken« - Getränke und Essen für durstige und hungrige Seelen und unzählige andere Angebote und dazu noch die Scharen die nur zuschauen wollen.

Das ist, sagen die Triebkräfte hinter diesem Unternehmen, eine Begebenheit die so grossen Erfolg hatte dass man dies noch weiterführen will.

Horse Fair and Flea Market in Mørkøv

GB

About 60 years ago Mørkøv was known throughout the country for its yearly fine Knight Plays with actors in historic costumes. Most of the actors rode through the town starting from Torbenfeldt, which was very impressive.

Now Mørkøv is known throughout the country for its great Horse Fair and Flea Market with people coming from all over Denmark.

It has become the largest market on Zealand, and in September 1987 a record was set with 60,000 visitors at Rævejbjerg where the market is held. It is not only horses you can buy at the market but just about everything.

The originators of the market find that it has become such a success that it will be arranged again and again.

Hestemarkedet i Mørkøv kan udover køb og salg af dyr, altid byde på en mængde boder af forskellig slags.

Knabstrup Malerservice

ANBEFALER SIG MED ALT:
Malerarbejde - Vægbeklædning
Facader - Tapetarbejde

Tilbud uden forbindende tlf. 03 47 32 01

Udlejning af RULLESTILLADSER.

CMD maleren
Deres garanti

Malmester Flemming Dahl Nielsen
Abildgårdsvej 23, Knabstrup, 4440 Mørkøv

Flemming's Containertransport

Udlejning af containere

Telefon 03 47 77 98 eller bil tlf. 049 38 897

Bankospil hver tirsdag
kl. 19.15

i **KNABSTRUP-HALLEN**

Arr.: KNABSTRUP IDRÆTSFORENING

**NORD-
VEST**

**DINER
TRANSPORTABLE**
Skaridsøgade 15
4450 Jyderup
03 47 81 71

Godt brød fra bageren

MØRKØV BAGERI

Lissi og Hasse Skaalum
Hovedgaden 14, Mørkøv
TELEFON 03 47 51 75

**Benyt den lokale
statsautoriserede
ejendomsmægler**

v/Carl M. Pedersen MDE
og Helle Schmidt, AE
Skarriidsøgade 49
1. sal, Jyderup
Kontortid 10-16
Lørdag efter aftale
03 47 74 84

Kurt E. Sørensen

Butikken med det STORE UDVALG

Sølystvej 1 . 4450 Jyderup . Tlf. 03 47 64 64

VOLDAN's HELSEHØJSKOLE

Kursus og ferie - hver uge fra mandag til lørdag
Ønsker De en lærerig ferie med mening i, er Helsehøjskolen i Jyderup stedet. Den ligger nær skov og vand og med en 8 tønder land stor have, kort sagt et godt sted at holde ferie. Samtidig får De en værdifuld undervisning, som giver løsning på mange sundhedsproblemer, klarer begrebene og hjælper Dem langt ud i fremtiden. Har De sygdom af en eller anden art, kan De her lære om kroppens balancer, som bør bringes i orden før noget andet. Kosten er velsmagende og sund vegetarisk.

Pris: 5 dages kursus kr. 1800,- for eneværelse og 1400 for plads på dobbeltværelse. Ønskes to uger i træk betales weekenden med 400 kroner.

Søbæksvej 11 . 4450 Jyderup . Tlf. 03 47 80 46

Alt murerarbejde

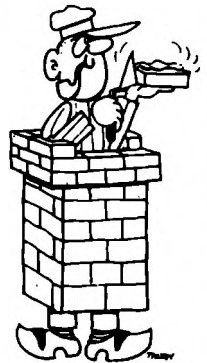
- såvel nyt som
reparationer udføres.

MURERMESTER

Erhardt Jensen

Skolevejen 49 . Knabstrup

Telefon 03 47 32 14

**KNABSTRUP
HALLEN TELEFON
03 47 32 55**

Sportshal - Kursuscenter - Selskabslokaler
Restaurant - Cafeteria - Udendørs baner

Værelsesudlejning

ifølge aftale

VENTEDGÅRDSVEJ 42 . KNABSTRUP
4440 MØRKØV . TLF. 03 47 31 80/03 47 32 55

Apoteksudsalget i Jyderup

Skarriidsøgade 47

Tlf. 03 47 61 19

**- bare spørg
på apoteket**

ÅBNINGSTIDER

Mandag-torsdag kl. 9.00-17.30
Fredag kl. 9.00-19.00
Lørdag kl. 9.00-12.00

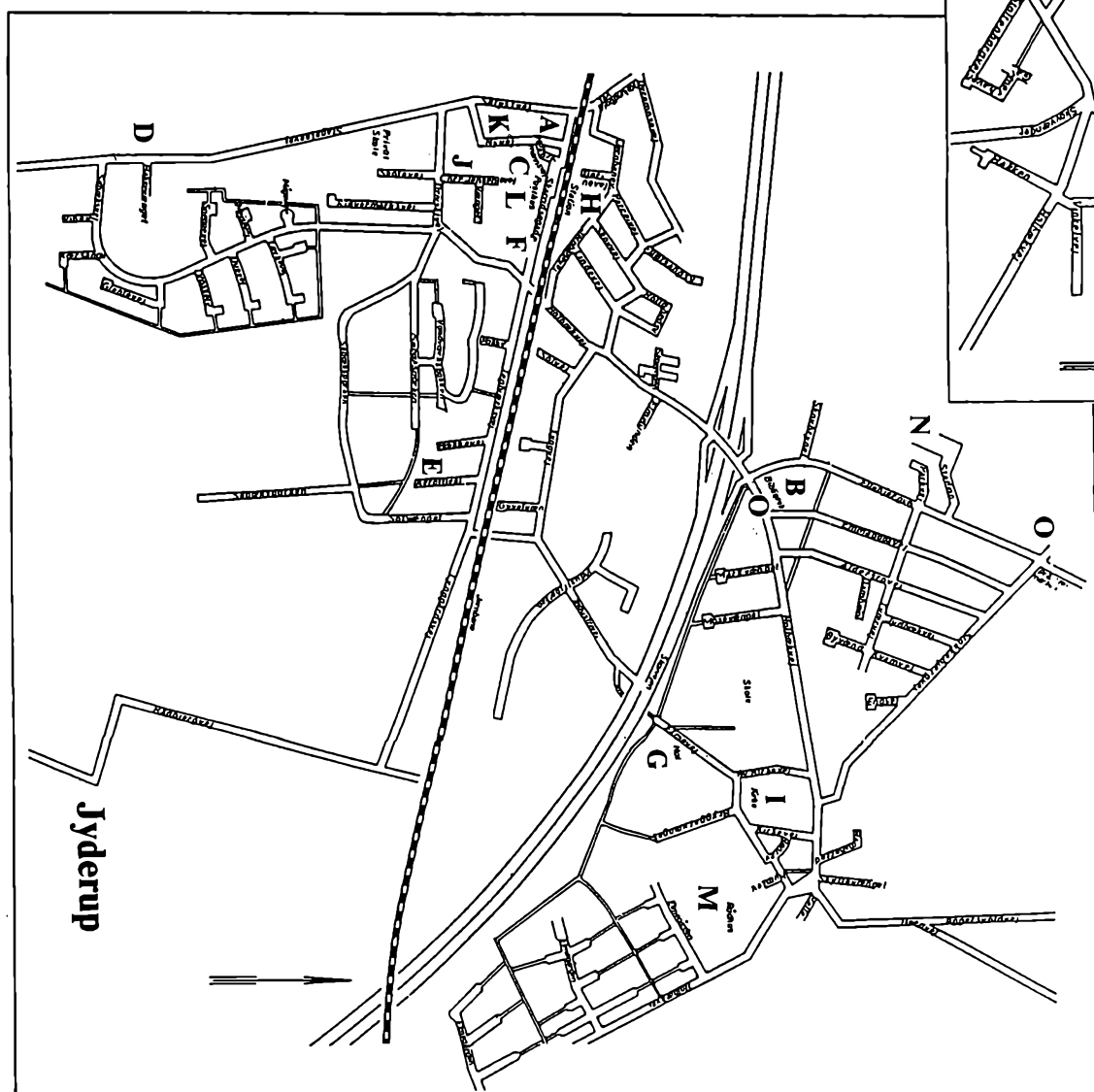
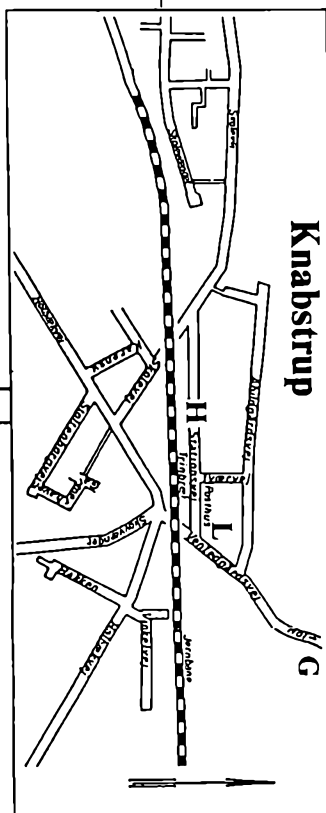
SNERTINGE APOTEK

1. KLASSES ARBEJDE UDFØRES I:
**Reparation af person- og varevogne - Smøring
og olieskift - Serviceeftersyn - Forsikrings-
skader - Rustskader ...**

Over 25 års erfaring med reparation af VOLVO.
Vi udfører forsikringsskader samt rustskader på Deres bil.
NB: Vi hjælper Dem gerne med udfyldelse af skadesanmeldelse.
Forhandler af TOYO DÆK med garanti, også punktering.

AUTOGÅRDEN

v/Finn Hansen
Industrivej 6 - Jyderup - Tlf. 03 47 71 08

A Apotek/Pharmacy/Apotheke	I Kirker/Churches/Kirchen
B Bibliotek/Libraries/Bibliothek	J Lægehuset/Doctors/Ärzte
C Biograf/Cinemas/Kinos	K Møntvaskeri/Laundry/Wäscherei
D Camping	L Posthuset/Post Office/Postamt
E Dyr læge/Veterinarians/Tierärzte	M Rådhus/The tower hall/Das Rathaus
F Erhvervs- og Turistkontor/Touristoffice/Verkehrsbüro	N Stadion
G Idrætshal/Sports centre/Sporthallen	O Svømmehal/Swimming pool/Schwimmhalle
H Jernbanestation/Railway stations/Bahnhöfe	

Aut. LADA-forhandler

LADA JYDERUP

v/Palle Gøthche

Lyngvej 12 - 4450 Jyderup

TELEFON 03 47 60 10

MP-grill

Hovedgaden 50, Mørkov
Telefon 03 47 50 70

Vi anbefaler os med:

Øl - Vin - Sodavand - Kaffe - Grillkyllinger
Middagsret - Fransk Hot-dog - Bøf - M.P.
Burger - Pølser - Literis - Ispinde.

*Kom ind og nyd - tag hjem og byd ...
Henny og Povl*

SCANLUM ApS

Industriparken 33 A . 4450 Jyderup

Telefon: 03 47 81 82

Telex: 44181 Scanlu dk . Telefax: 03 47 81 83

*Belysning en gros . Fabrikation
In- & export agenturer . Produktudvikling*

Jyderup Revisionskontor ApS

VAGN NYGAARD
Registreret revisor F.R.R.
Holbækvej 28 - 4450 Jyderup

Telefon 03 47 70 16

**Revision - Rådgivning - Bogføring
Budgettering**

*Der er forskel
- også på tryksager ...*

Professionelle folk
laver forskellen...

Get the whole job done right...

**Professional people
make the difference...**

From conception to delivery.
Good impressions printing, inc.

JYDERUP BOGTRYKKERI

BOGTRYK - OFFSET - REKLAME

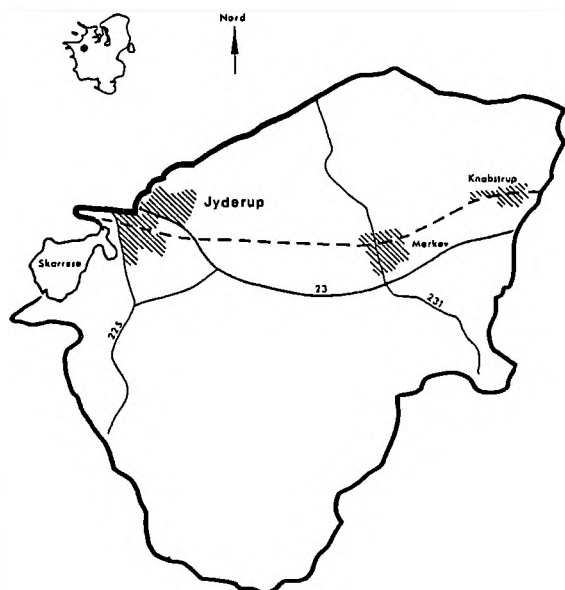
LYNGVEJ 19 - 4450 JYDERUP - TLF. 03 47 62 18

Idyl ved Skarresø.

Foto: Frede Hemmingsen

Rådhuset
Elmegården 2
4450 Jyderup
Tlf. 03 47 68 00

TORNVED KOMMUNE

Det grønne centrum i Vestsjælland

Tornved Kommune byder med sin smukke beliggenhed på store muligheder -

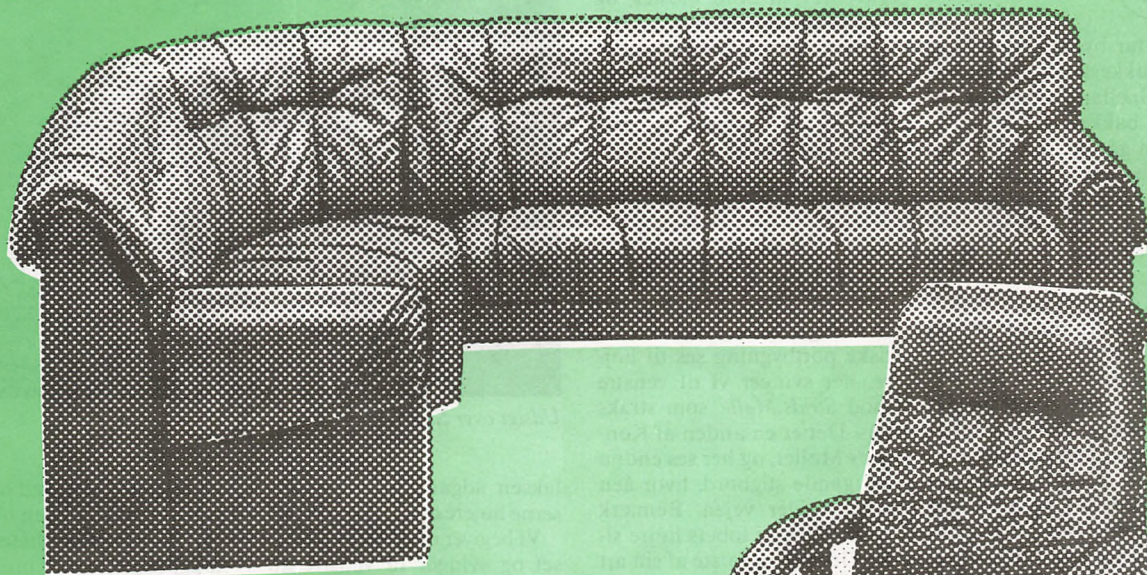
- ★ *At bosætte sig* i Tornved Kommune byder på mange fordele -
Naturoplevelser - Kommunen er beliggende i noget af Sjællands smukkeste natur omgivet af skove, søer og vandløb. Tornved Kommune ligger centralt i forhold til flere større byer med togforbindelse Kalundborg/København og 4-sporet vej til Holbæk-motorvejen.
- ★ *At etablere virksomhed* i Tornved Kommune - Kommunen har stort udbud af grunde -
Der er mindre grunde til etablering af håndværksvirksomhed og større grunde til industri.

DET ER FREMTIDEN

at leve og bo i Tornved Kommune
At etablere virksomhed i Tornved

Læg vejen forbi
Mørkøv Bolignyt . . .

6 PERSONERS HJØRNE

Polaris Star

270 x 220 cm. Vendbart **8.985,-**

Hvilestol

Turbo Star, læder-look **2.395,-**

**MØRKØV
BOLIGNYT**

v/Bjarne Larsen
Skamstrupvej 1
4440 Mørkøv
Tlf. 03 47 51 85

På tur i Tornved:

Skarridsø og Bjergsted bakker

(ca. 12 km)

DK

Denne tur byder på noget af den smukkeste natur, der findes på Sjælland med skov, sø, åløb og bakker.

Turen går ad *Slagelsevej* ud af Jyderup mod syd. Efter campingpladsen og byskiltet drejes til højre ad alléen ind mod skoven (*Slagelsevej* nr. 54 og 56).

Forbi den gamle skovfoged-bolig går turen ind i *Delhoved skov*. Ved den gamle skovrider-gård *Birkenæs* nås en stor lysning. Nyd den kønne udsigt ud over *Skarridsø* med halvøen *Prinsesseholm* til højre og den lille ø *Magleholm* ved søens nordbred. Det er en udsigt, som bl.a. er malet af P. Chr. Skovgaard og Godtfred Christensen. *Birkenæs* nævnes

første gang i 1199 i Absalons gavebrev til Sorø kloster, og her lå oprindeligt en landsby.

Skovvejen følges ud til *Asfaltvejen*, hvor vi svinger til højre. Gennem træerne til venstre anes *Ranglemlølle*, en af de 5 *Kongens Møller*, vandmøller, som opførtes, da Valdemar Atterdag lod vandet i *Åmose Å* og *Halleby Å* opstemme. Ingen af stederne eksisterer selve møllerne mere.

Vejen følges til vejkrydset, hvor *Regstrøplunds* karakteristiske portbygning ses til højre, her svinger vi til venstre mod *Strids Mølle*, som straks nås. Det er en anden af *Kongens Møller*, og her ses endnu det gamle stighjør, hvor åen løber under vejen. Bemærk fisketrappen i løbets højre side. Det er den første af sin art på Sjælland og skal sikre bl.a.

Udsigt over Skarresø.

laksen adgang til ynglepladserne højere oppe i Å-systemet.

Vi begiver os tilbage til krydset og svinger til venstre ad *Kirsebærtræ-alléen* og derefter til højre mod *Bjergsted*. På venstre hånd passerer en tredje af de fem vandmøller, *Kongens Mølle*. Bemærk de gamle fiskedamme.

Vi drejer til højre rundt om *Hjørnehuset* mod *Bjergsted* og når *Astrup*, der første gang nævnes i 1407. Nu rummer gården den største samlede produktions- og avlsenhed i Europa - og sandsynligvis i verden - af SPF-svin med en årsproduktion på 8.500 svin. Bemærk den sjove grisestatue til højre for indgangen, rejst til minde om konsulent ved Slagteriernes Forsøgslaboratorium F. Haagen Petersen. SPF-produktionen indførtes af Svend Bergsøe, firmaet Paul Bergsøe & Søn, og til venstre for indgangen ses et af de store, gamle smeltekar fra virksomheden. Læg også mærke til den gamle lygtepæl. Efter at jernbanebroen er passeret ses til venstre de store svinestalde.

Bemærk længere fremme den smukke udsigt ud over *Skarridsø* til højre med gensynet til *Magleholm* i forgrunden.

Ønsker man at tage den korte tur, drejes til højre ind i skoven ved først mulige lejlighed. Ellers fortsættes ad as-

faltvejen til *Bjergsted* by og til venstre gennem byen til *Bjergsted Bakker*. Fra disse 87 m høje bakker, der er presset op af isen i den sidste istid, er der en fantastisk udsigt over Nordvestsjælland. Ja, i klart vejr kan man se helt til Fyn.

Tilbage, ned gennem *Bjergsted* by mod *Jyderup*. Straks inde i *Bjergsted Skov* ved *Lerchenborgs* gamle skovrider-gård drejes til højre ind i skoven, og ved broen over jernbanen nås den korte rute igen.

Turen går over broen og fremme ved lysningen nås voldstedet *Skarridsholm* eller *Dronning Margrethes Ruin*. *Dronningen* købte i 1408 den borgagtige gård, som nok er næsten 100 år ældre. Der har været gårddrift på stedet til omkring år 1700.

Voldstedet har været meget aneligt, og der ses rester af både volde og mure. Skovvejen følges tilbage til *Jyderup*.

**Vi har ALTID
DAGENS RET
god og billig . . .**

Vi arrangerer fester - også
til store selskaber.
Indhent uforbindende tilbud.

À la carte daglig kl. 11.30-21.00

Krostuen er åben
daglig kl. 10.00-24.00

Værelsesudlejning

Mørkøv Kro og Hotel ApS

Telefon 03 47 43 44
Køkken tlf. 03 47 43 98

Skarridsee und Bjergsted Hügeln (ca. 12 km)

D

Dieser Ausflug bietet uns einer der schönsten Naturerlebnisse auf Seeland, mit Wäldern, Seen, Bächen und Hügeln. Wir beginnen unseren Ausflug von Jyderup, Slagelsevej, am Campingplatz vorbei, und biegen dann Slagelsevej Nr. 54-56 rechts ab in den Wald hinein. Der Ausflug geht in den Delhoved Wald am alten Forsterhaus vorbei.

An der Försterei Birkenæs befindet sich eine grosse Lichtung, mit einer schönen Aussicht über den Skarridsø mit der Halbinsel Prinsesseholm, und am nördlichen Ufer die kleine Insel Magleholm. Birkenæs wurde zum erstenmal im Jahre 1199, in Absolons Schenkungsurkunde an Sørø Kloster, erwähnt; ursprünglich lag hier ein Dorf.

Wir folgen den Waldweg zum Asphaltweg und biegen nach rechts ab. Links sehen wir dann Ranglemlølle, eine von den 5 Königs Wassermühlen (Kongens Møller) die errichtet wurden, als Valdemar Atterdag das Wasser von Åmose- und Hallebybächen aufstauen liess.

Wir gehen zur nächsten Kreuzung, und rechts sehen wir dann Regstruplunds charakteristisches Portal. Wir folgen den Weg nach links gegen Strids Mølle (auch eine der Königs Mühlen), wo sich noch heute die alte Schutz befindet (bewegliche Vorrichtung an Schleusen, um den Wasserdurchlauf zu regeln). Bemerkenswert ist auch die Fischleiter: sie ist erste ihrer Art auf Seeland, und wurde gebaut, um den Lachs den Zutritt zu den Brutplätzen höher am Bach zu sichern.

Wir gehen zur Kreuzung zurück und biegen nach links zur Kirsebærallé, dann rechts nach Bjergsted. An unserer linken Seite begegnen wir noch einmal eine der Königs Mühlen. Bemerkenswert sind hier die alten Fischteiche.

Wir biegen nach rechts um das Eckhaus in Richtung Bjergsted, wo das Gut Astrup liegt, das schon im Jahre 1407 erwähnt wurde. Das Gut hat

heute die grösste europäische SPF Schweineproduktion und Zucht. Nachdem wir die Eisenbahnbrücke hinter uns haben sehen wir links die grossen Schweineställe.

Ein Stück weiter haben wir wieder eine schöne Aussicht über den Skarridsø mit der Insel Magleholm im Vordergrund.

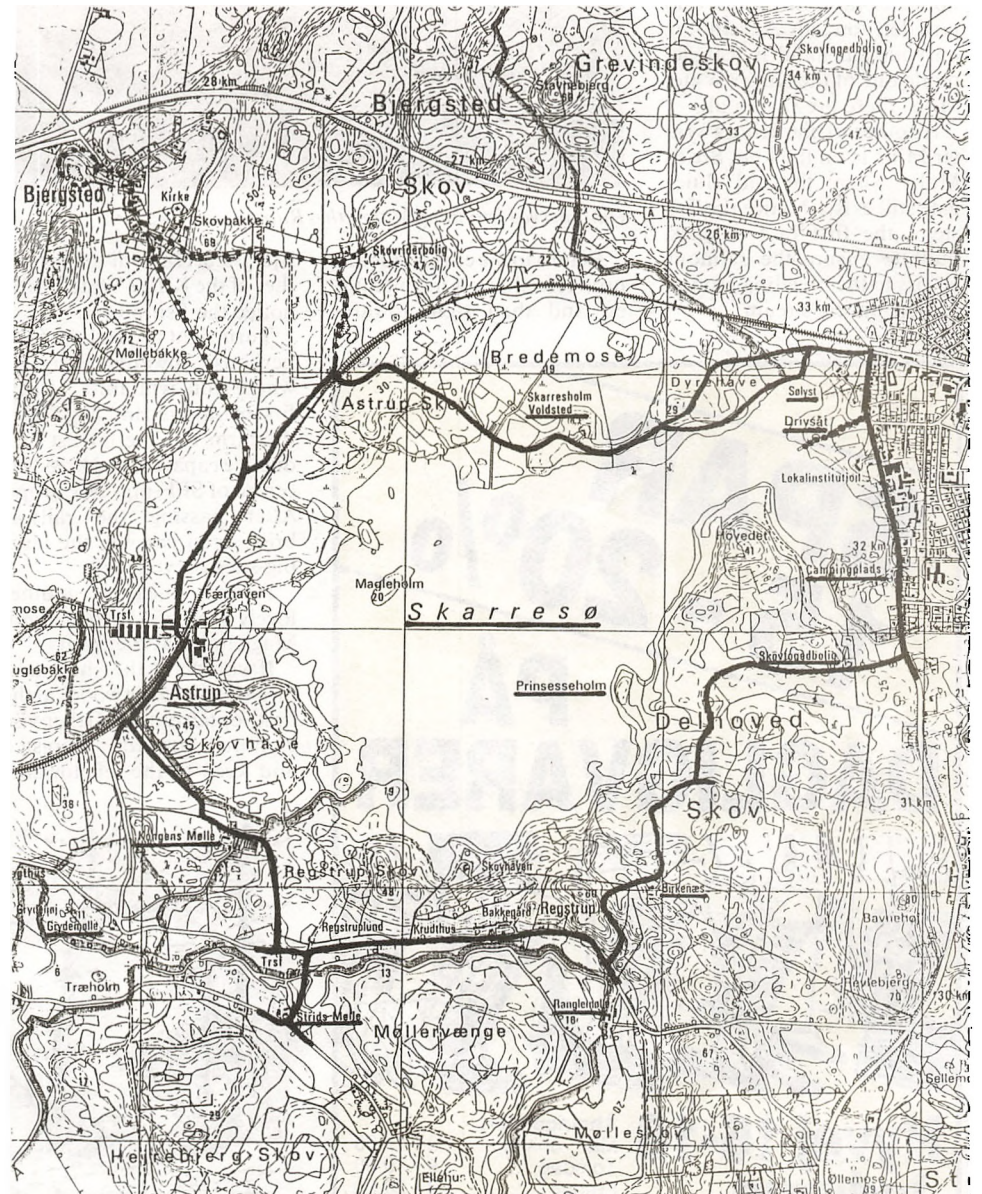
Wünschen Sie die kurze Strecke, biegen Sie jetzt bei der ersten Gelegenheit nach rechts in den Wald hinein. Wenn Sie die lange Strecke wünschen folgen Sie den Asphaltweg nach Bjergsted und gehen

nach links durch die Stadt zu den Hügeln von Bjergsted. Von diese 87 m hohen Hügeln, die in der letzten Eiszeit von dem Eis hochgepresst wurden, hat man eine fantastische Aussicht über Nordwestseeland. Wenn das Wetter klar ist, sieht man sogar bis nach Fünen.

Wir begeben uns durch Bjergsted Stadt zurück nach Jyderup. Bei Lerchenborgs alte Försterei biegen wir rechts in Bjergsted Wald hinein, und an der Eisenbahnbrücke erreichen wir wieder die kurze Strecke.

An der Lichtung kommen

wir zu der Stelle, wo die Burg Skarridsholm oder auch Königin Margrethe d. I. Ruine genannt, gestanden hat. Die Königin kaufte im Jahre 1408 das burgähnliche Gut, das vermutlich aus dem Jahre 1300 stammt. Das Gut war bis zum Jahre 1700 im Betrieb. Das Gut war hoch angesehen und man sieht heute noch die Reste vom Wallgraben und Mauern. Wir folgen den Waldweg zurück nach Jyderup.

Reproduceret af Tornved kommune med tilladelse (A. 432/70 af Geodætisk Institut for Tornved Erhvervs- og Turistkontor).

Skarridsø and Bjergsted Bakker; the hilly country of Bjergsted (12 km)

GB

This tour shows the beauty of Zealand's countryside.

You start along Slagelsevej passing the camping site and turn up Slagelsevej no. 54 and 56 into the woods past the old ranger's house into the Delhoved Woods.

Near the farm of the forest supervisor, Birkenæs, is a large glade where you can enjoy the view of Skarridsø with the peninsula, Prinsesseholm, and the small island, Magleholm. Follow the route and turn left towards Akseholm, on your left hand is Rangle-mølle one of the King's Water Mills, there are five in all.

Another of the King's Water Mills is on the tour, Strids Mølle where the old sluice gate still exists. Notice the fish steps, the first in Denmark, built to ensure the salmon's access to the breeding ground further up the stream.

Området ved Dronning Margrethes Ruin.

Foto: Kirsten Falther.

Return to the crossroads and turn left along Kirsebælle- en and then right towards

Bjergsted. On your left is another of the King's Water Mills, notice the fish ponds.

Turn right around the Cornerhouse towards Bjergsted where you will find Astrup, first mentioned in 1407. Today the farm has the largest productive capacity and breeding centre of SPF-pigs in Europe. After passing the railway bridge you can see the large pig-sties on your left.

Further ahead is another lovely view of Skarridsø with Magleholm at the front.

If you want the short tour turn right into the woods at the first opportunity. Otherwise continue towards Bjergsted and keep to the left towards

Bjergsted Bakker. The view from these 87 m high hills, pushed up by the ice in the last Ice Age, is fantastic. When the weather is clear you can even see Funen.

Go back through Bjergsted and further on towards Jyderup. In Bjergsted Woods near the forest supervisor's old farm of Lerchenborg turn right into the woods and by the bridge across the railway you will reach the short route again.

By the glade you can still see the remains of the great ramparts from the time of Queen Margrethe I. In 1408 the Queen bought the fortification, Skarridsholm, which protected her with its moats.

**SPAR
15 - 20%
PÅ
DAGLIGVARER**

**Nyvej 16-18
Jyderup**

Åbningstider:
 Man.-onsdag ..... 9 - 17.30
 Torsdag ..... 9 - 19.00
 Fredag ..... 9 - 20.00
 Lørdag ..... 8 - 14.00

Skarrisø ved bådøbroen.

Tegnet af Leif Larsen

På tur i Tornved:

Torbenfeldt, Kongsdal, Åmosen og Skamstrup (ca. 35 km)

DK

Kør ud af Mørkøv ad Ringstedvej, drej til venstre mod Ugerløse. På højre hånd det hvide *Torbenfeldt* fra 1300-tallet. Godset er opdelt i tre afdelinger, hver liggende på sin ø. Forrest ladegården, i midten staldgården og bagest selve borggården med det karakteristiske tårn. Godset har siden 1883 været i familien Treschows eje.

Man fornemmer endnu på dette sted, hvorledes der tidligere opstod små byer omkring godserne. Engang havde byen ved Torbenfeldt således 12 gårde.

Frydendal kirke ved Torbenfeldt er opført 1459. Indtil 1980 hørte kirken under godset, men fra dette år overgik den til selveje under Skamstrup-Frydendal sognes menighedsråds bestyrelse. Frydendal sogn er iøvrigt Sjællands mindste med ca. 75 indbyggere. Stenen foran kirken er hentet fra langdyssen i Vinskoven mellem Skamstrup og Skellingsted.

Fortsæt mod Ugerløse. Efter skoven kommer på højre hånd godset *Kongsdal*, opført 1588. Det har i mange år været i Estrup-slægtens eje. Således har bl.a. konseilspræsident Iakob Brønnum Scavenius Estrup haft godset.

Langdyssen i Vinskoven.

Torbenfeldt Gods.

Drej til højre mod *Skamstrup/Ulkestrup*. Sidst i skoven (skråt overfor nr. 47) går der en tilgroet vej ind i skoven på venstre hånd. Gå lige frem op over den lave bakke eller følg den gamle vej højre om bakken. Så når i en lille dalsænkning *Hellegorskilde*, en gammel lægdomskilde. En stensætning rundt om kildeudspringet, et kors og en gammel pengebøsse markerer stedet. Her var kildemarkeder hver sankt-

hansdag lige til 70'erne i forrige århundrede.

Gennem *Ulkestrup* og *Tømmerup* til *Skellingsted*, hvor der drejes til højre ad *Åmosevej* mod *Holmstrup*.

På et langt stykke ses *Åmosen* på venstre hånd. Det er en af Sjællands største mosestrækninger, 20 km lang og 4 km bred, og her er udgravet en række stenalderbopladser.

Om vinteren var her tidligere en sø og om sommeren et bundløst morads, indtil man i 1770 sløjfede opdæmningen ved *Bromølle* af *Åmose A* og derved sænkede vandstanden. Under besættelsen og i årene umiddelbart efter var der en stor tørveindustri i *Åmosen*.

På højre hånd umiddelbart efter *Skellingsted* ses ruinerne af et af tørveværkerne.

Fortsæt gennem *Brokøb* og *Kajemose* til *Holmstrup*, hvor der kan gøres afstikkere til *Bromølle kro* og *Holmstrup kirke*.

Bromølle kro nævnes første gang i 1198 i Absalons gavebrev til Sorø kloster og har Danmarks ældste kgl. bevilling

På den anden side af vejen *Bromølle Tivoli* og *Dyrepark*. Her står også Danmarks ældste taks, der er flere hundrede år.

Holmstrup kirke er opført 1492. Det var en valfartskirke beliggende ved *Skt. Sørenes Kilde*, hvis rester endnu ses syd for *Holmstrup* by. *Holmstrup kirke* er en af landets største landsbykirker og absolut et besøg værd.

Tilbage til *Åmosevej*, hvor vi drejer til venstre af *Bennebovej*. Efter *Hørdal Plantage* ses til venstre *Dønnerup*, der er oprettet i 1730 af en nedlagt landsby.

Vi følger *Bennebovej* til højre og kan så vælge imellem at dreje til højre ad *Katrinebjerg* eller *Lindholvej* mod *Skamstrup*.

Når *Sørningevej* nås drejes til højre. 10 m fremme er der en lille vigeplads for foden af *Knøsen*, der med sine 99 m er Tornved kommunes højeste punkt. Nyd udsigten.

Vi kører tilbage til *Skamstrup*, hvis kirke er en af de højest beliggende kirker i Dan-

dankøb

ALT I:
**Kolonial ★ Dybfrost
Frugt og grønt**

KURT JESPERSEN

Telefon 03 47 50 47
Stigs Bjergby . 4440 Mørkøv

ADVOKATERNE

**Anders Vedel
C. Buhr Hansen**

Nyvej 14 . 4450 Jyderup . Tlf. 03 47 72 76

TEXACO

Texaco Service

**Flemming Storgaard
Holbækvej 46
4450 Jyderup
Tlf. 03 47 61 00**

Ismejeriet Elhøj

KIRSTEN OG BENT LARSEN

Aldersrøvej 10 . 4450 Jyderup
TELEFON 03 47 68 80

"MIN BANK FORSTÅR MIG"

ANDELSBANKEN
- min bank

Vejen til **Skovgaards brugskunst**

Stalden er
fyldt op
med:

Håndvævede duger, islandsk
strikk, almuemøbler i eg,
stentøj, kurvevarer, hånd-
dyppede lys.

Frø Slagelse

Frø Kalundborg

Lyserregulering

Frø Nykøbing Sj.

ÅBEN
hver dag
kl. 10-17
- Også
lørdag
kl. 10-16

Frø København

Stokkebjergvej

Lille Stokkebjergvej

200 meter

Bukser
Kjoler
Bluser
Nederdele m.m.

HER BOR VI

Kør til **SKOVGAARD**
L.I. Stokkebjergvej 6 . 4450 Jyderup

**En spændende forretning
med bl.a.**

- ★ Gaver
- ★ Porcelæn
- ★ Værktøj
- ★ Køkkenudstyr
- ★ El-apparater
- ★ Havemøbler
- ★ Kakkellovne
- ★ Sport

Vi modtager:

TIP & VIND
1 X 2

Anden finansiering
kan tilbydes.

H. GYLLING-FOLKMANN

Gyllinghus • 4450 Jyderup • 03 47 60 64

ISENKRAM • GAVER • HOBBY

Vang Hansen VVS ApS

GASTEKNIKER

Aut. gas- og vandmester

- ★ GAS
- ★ VAND
- ★ VARME
- ★ SANITET
- ★ BLIKKENS LAGERARBEJDE

FORRETNING: Skarridsøgade 15
VÆRKSTED: Rådbjergvej 3
Telefon 03 47 79 69

Salon 'Phic'

HELE FAMILIENS FRISØR

KARIN LARSEN

Drivsøvej 28 - Jyderup

03 47 68 35

Mandag lukket - Onsdag lukkes kl. 12.

mark. Den er fra 1150 og rummer seværdige kalkmalerier fra 1350, bl.a. af Danmarks ældste skibsmodeller. På kir-

kegården Poul Dons' grav, Grundtvigs og Ingemanns ungdomsven.

Bemærk på højre hånd den

gamle Skamstrup Lille mølle.

Ad Skamstrupvej går turen tilbage til Mørkøv.

Torbenfeldt, Kongsdal, Åmosen og Skamstrup (Ca. 35 km)

D

Wenn Sie am Ringstedweg aus Mørkøv herausfahren und links Richtung Ugerløse abbiegen erblicken Sie rechts das weisse Gut Torbenfeldt, gebaut ungefähr Jahre 1300. Das Gut ist aufgeteilt in 3 Teilen und jeder Teil liegt auf seiner eigenen Insel. Vorne die Scheune, in der Mitte die Stallgebäude und hinten das Schloss mit dem charakteristischen Turm. Die kleine daneben liegende Frydendal Kirche war einmal die Schlosskapelle. Der Stein vor der Kirche stammt von einem Steingrab im Vinskoven (Weinwald).

Bei der Weiterfahrt nach Ugerløse sehen Sie nach dem Wald rechts das Gut Kongs-

dal (1588). Drehen Sie dann rechts ab gegen Skamstrup/Ulkestrup wo dann am Ende des Waldes links ein zugewachsener Waldweg abbiegt. Er führt Sie einen kleinen Hügel hinauf und weiter in eine kleine Talsenkung hinein wo die Helligkorskilde (Heiligenkruzkuelle), eine alte Heilquelle, fließt. Ein Kreuz und eine alte Geldbüchse markieren die Stelle. Hier wurden bis an das Jahr 1870 am Sankt Johannestag am 24. Juni Quellenmärkte abgehalten.

Weiter durch Ulkestrup und Tømmerup nach Skellingsted wo man nach rechts dreht gegen Holmstrup. Auf Ihrer linken Hand sehen Sie dann Åmosen (Bachmoor), eines der grössten Sumpfgebiete auf Sjælland (Seeland), 20 km lang und 4 km breit. Auf dieser

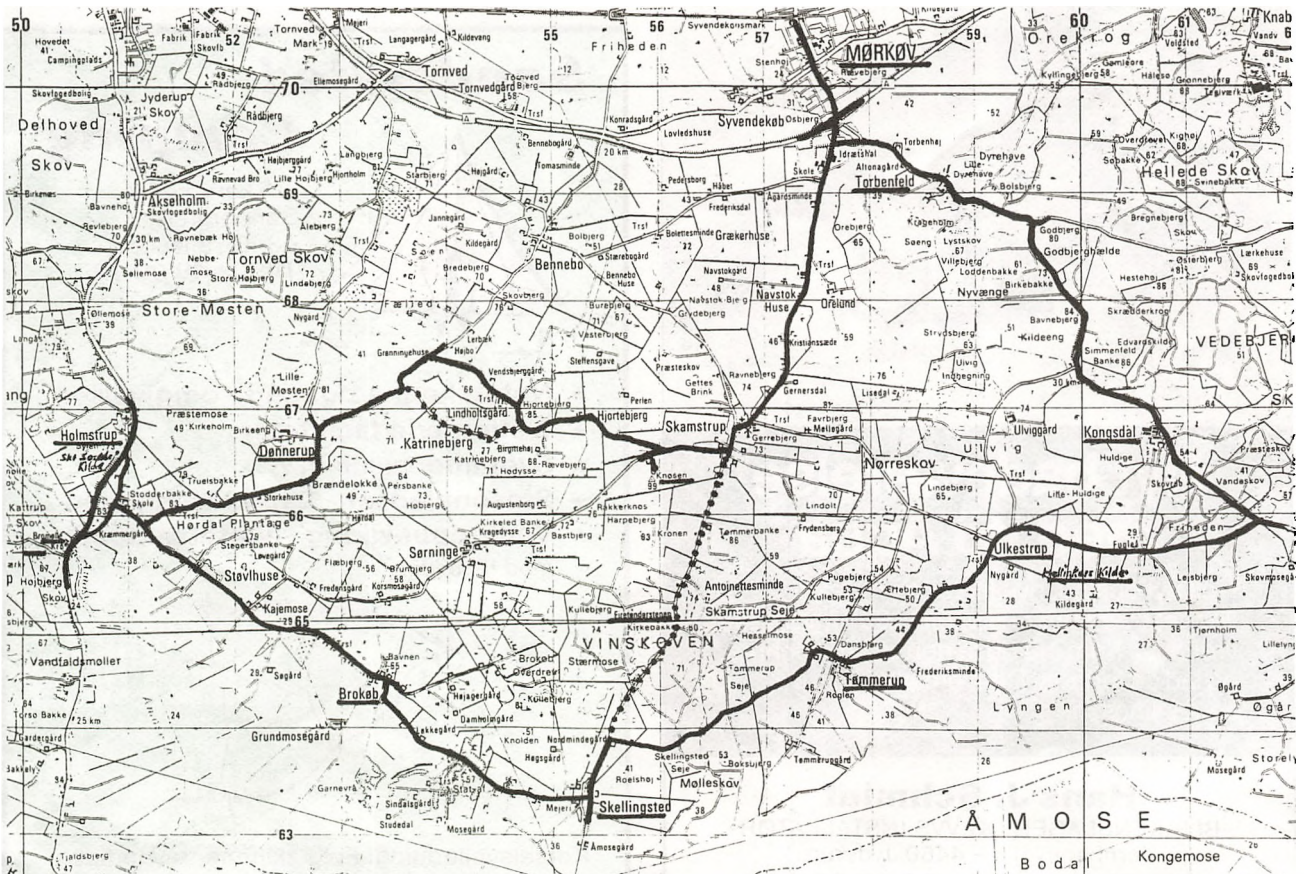
Strecke sind viele Siedlungen der Steinzeit ausgegraben worden. In Holmstrup befindet sich das Gasthaus Bromølle Kro (Krug), das im Jahre 1198 als erstes in Dänemark die königliche Genehmigung für das Betreiben einer Gastwirtschaft bekam. Dem Gasthaus gegenüber liegt der Vergnügungs- und kleine Tierpark genannt Bromølle Tivoli. Hier wächst auch die älteste Eibe (lat. Taxus) in Dänemark, viele hundert Jahre alt. Die Holmstrup Kirche (1492), die nächstgrösste Dorfkirche in Dänemark, war einmal eine Wallfahrtskirche in Verbindung mit einer heiligen Quelle und dieses prächtige Gebäude ist so unbedingt einen Besuch wert.

Auf der weiteren Fahrt biegen Sie bitte von Åmosevej ab

und fahren links die Strasse Bennebovej entlang. Nach der Hørdal Plantage sehen Sie links das Dorf Dønnerup. Fahren Sie ein Stückchen weiter und biegen Sie dann links ab Richtung Skamstrup. Wenn Sie dann zum Sørningevej kommen drehen Sie nach rechts und werden bald Knåsen, den höchsten Punkt (99 m) in der Tornved Gemeinde, erreichen – genießen Sie die Aussicht! Dann zurück nach Skamstrup.

Die alte Skamstrup Kirche (1150) bietet Ihnen viele Sehenswürdigkeiten! Am Skamstrupvej geht es wieder zurück nach Mørkøv.

Wir wünschen gute Fahrt und viel Vergnügen!

Torbenfeldt, Kongsdal, Åmosen, and Skamstrup (ca. 35 km)

GB

Follow Ringstedvej from Mørkøv and turn left towards Ugørløse and you will pass the Torbenfeldt Estate (1300). At the front you see the barn, next the stables, and hindmost the castle.

After driving through the woods you will find another estate, the Kongsdal Estate (1588). Turn right towards Skamstrup/Ulkestrup and further ahead is an overgrown wooded path on your left hand. Following the wooded path you will find the Spring of the Holy Cross, an old spring with healing power, marked

by a stone circle, a cross, and an old money box. Until 1870 Spring Markets were held on Midsummer Day.

Follow the route to Skellingsted and turn right towards Holmstrup. Åmosen is on your left hand, one of Zealand's largest stretches of moor (20 km long, 4 km wide), many Stone Age settlements have been dug out here.

In Holmstrup is the Bromølle Inn which in 1198 received the first royal license in Denmark. Across the road is the Bromølle Fair and Mini-Zoo where the oldest yew tree in Denmark can be seen.

The Church of Holmstrup is also worth a visit.

Head towards Skamstrup according to the map.

If you turn right up Søringevej you can enjoy the view from Knøsen, the highest spot in Tornved (99 m).

In Skamstrup you should visit the church from 1150 which is worth seeing.

Gadeparti fra Skamstrup.

Tegnet af Leif Larsen

Nyt badeværelse med Ifö Aqua

Helt nyt design, nye farver og ny teknik. Tegnet over super-ellipsen til 80'ernes badeværelser. Kom ind og få den store brochure og lad os fortælle Dem om alle den nye series finesser.

Hans J. Schmidt

BLIKKENSLAGER OG VVS-INSTALLATØR
Jernbanevej 8 - 4450 Jyderup
Tlf. 03 47 65 66 - 03 47 60 58

**Vi anbefaler vores
VW Audi specialværksted
til rimelige priser**

Stig & Poul Larsen
Automobiler

Holbækvej 206, Mørkøv
TELEFON 03 47 54 01

F50 YUGO

Søndersted Camping

Jukkerupvej 8
Søndersted
4340 Tølløse
Tlf. 03 48 90 12

- ★ Naturskønne og rolige omgivelser
  - ★ 3 stjernede faciliteter
  - ★ Svømmebassin m.v.
  - ★ Sæsonpladser - Langtidscamping
  - ★ Vinteropbevaring - Vintercamping
- mod tilmelding . . .

Kørselsvejledning: Følg skiltene fra Undløse eller Søndersted.

DISKOTEK

My-Way

ÅBENT:

Fredag og lørdag kl. 22.00-04.00

HOLBÆKVEJ 40
4450 Jyderup
Tlf. 03 47 60 92

BPcenter

Stig Olsen
Markvænget 1
Jyderup . Tlf. 03 47 68 67
En del af Q8-kæden

Bjergby Smede- og maskinværksted

AUT. GAS- OG VANDMESTER

Mogens Andersen

Telf. 03 47 51 48 . Bil tlf. 042 32 562

TRINBRÆTTET

Kiosken overfor Mørkøv Station

Frisk morgenbrød

fra vi åbner...

Mandag dog først fra kl. 7.00.

BESTIL EVT. DAGEN FØR inden kl. 16.00.

HUSK vore åbningstider:
Hverdage kl. 5.30-20.00
Lørdag/søndag kl. 7.00-20.00

»Trinbrættet«
Jernbanevej 12, Mørkøv
Telefon 03 47 40 47

Hvidt porcelæn

til porcelænsmalning . . .

I STORT UDVALG

Farver, pensler og olier

Lampeskærme

Lamper

m.m.

Grethe Birk

HOLBÆKVEJ 32

4450 Jyderup

Tlf. 03 47 62 83

Café - Restaurant

»Kastanien«

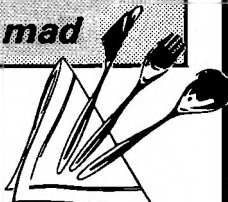
Centerpladsen

4450 Jyderup

Tlf. 03 47 75 65

**Hyggeligt sted
Hjemmelavet mad**

- ★ Håndmadder
- ★ Smørrebrød
- ★ Frokostenretning

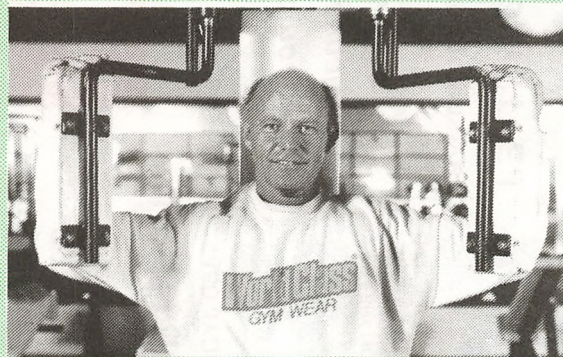
Stort á la carte-kort

KAFFE - ØL - VAND - VIN m.m.

ÅBEN: Mandag-fredag kl. 11.00-21.00
Lørdag kl. 10.00-14.00
Søndag lukket

Velkommen hos **Kirsten**

En verden af velvære . . .

Form og figur kan tilbyde dig:

★ Motion for hele familien	★ Genoptræning
★ Individuel træning	★ Formostar
★ Work out	★ Silver Sole
★ Figurformning	

Selvfølgelig incl. bad og sauna - også for ikke-medlemmer.

Holbækvej 42
JYDERUP
Tlf. 03 47 80 33

Altid gratis
prøvetime!

FORM & FIGUR

Kom og gå som du vil indenfor åbningstiden

Jens Nielsen
GULD · SØLV · URE ApS

Skarridsøgade 41 · 4450 Jyderup
Telefon 03 47 60 49

 Leif Kildegaard
 TRANSPORTFORRETNING
 Ved Dammen 1 · 4440 Mørkøv
 Tlf. 03 47 40 71 · Bil tlf. 049-254 87

 **PETERSMINDE
 RIDECENTER**

- Lidt bedre

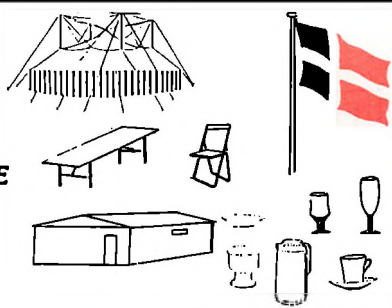
**Telefon
 03 47 41 56**

Ove's Lillebiler
MØRKØV
TELEFON 03 47 56 10
5 og 15 PERSONERS

**Alt male- og tapetarbejde
 udføres . . .**
TORBEN THOMSEN
 Drivsåttevej 30 · 4450 Jyderup · Tlf. 03 47 80 72

Udlejning af:

- TELTE**
- HUSE**
- TRIBUNER**
- DANSEGULVE**
- BORDE**
- STOLE**
- PORCELÆN**
- GLAS**
- BESTIK**
- FLAG OG**
- FLAGSTÆNGER**

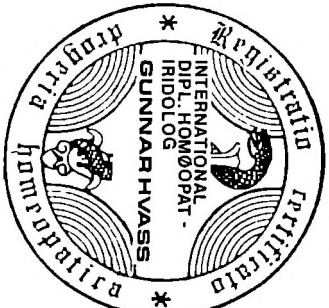
BROMØLLE Teltudlejning
 Olav Hennecke
 Katrinebjerg 4 · 4440 Mørkøv
 Tlf. 03 47 55 97

Vestsjællands Healing Center

Homøopati
Irisanalyse
Healing
Håndpotenseret
SØLYSTVEJ

Central-Officin

Augendiagnose
Iridology
Homöopathie
homöopatisk medicin
JYDERUP

SØLYSTVEJ 15 · 4450 JYDERUP TELEFON 03 47 80 60

- ★ **Benzin**
- ★ **Autogas og dieselolie**
- ★ **Butik/kiosk**
- ★ **Autoværksted**
- ★ **Bilvask**
- ★ **Autoudlejning**

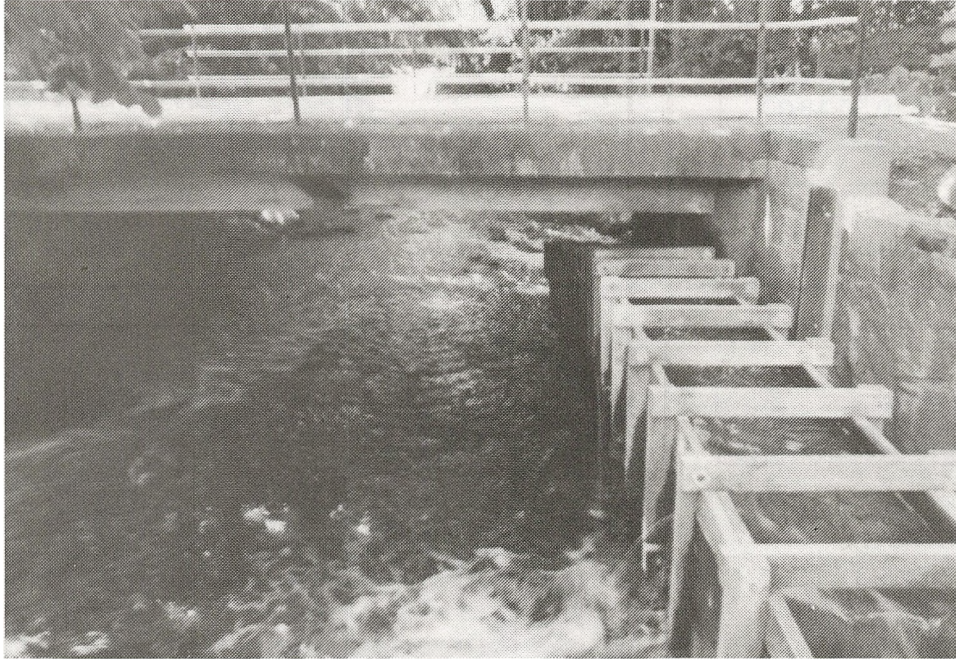
 Shell

v/Hans Kristian Frederiksen ApS
 Holbækvej 45, 4450 Jyderup
Tlf. 03 47 76 08

ÅBNINGSTIDER:
 Alle hverdage 6-22.
 Søn- og helligdage 8-22.

Kongens Møller

Strids Mølle Slusen.

DK

I et helt vidunderligt naturskønt og bakket landskab ligger, hvad der er tilbage af de historiske vandmøller, som under ét blev benævnt Kongens Møller, alle med forbindelse til Hallebyaaen.

Det var i år 1366 Kong Valdemar Atterdag befalede Roskildebispens at bygge vandmøller ved åløb, så åerne ikke, lød det: »Skulle løbe i stranden uden først at have gjort landsgavn«. I Valdemar Sejrs

»jordebog« nævnes disse kongelige vandmøller.

De fem vandmøller var Øresø Mølle, Tydske Mølle, (omdøbt til Kongens Mølle), Gryde Mølle, Strids Mølle og Rangle Mølle. Øresø Mølle hørte under Avnsø sogn, men var én af de samhörige Kongens Møller.

Bro Mølle og den tæt ved liggende Vandfalds Mølle var også vandmøller, men ikke hørende under nævnte fællesbetegnelse.

Forlængst afdøde lokalhistoriker Niels Jensen, Jyderup,

skrev i bogen »Kongens Møller«, om funktion og dagligliv på møllerne og havde selv, fra 1892, tjent på Øresø Mølle. Bogen kan lånes på biblioteket.

Bygninger, der hørte til vandmøllerne, er bevaret og har gennem mange år haft anden funktion, men de historiske steder rummer en poesi, der taler til sindet, ikke mindst fordi såvel »de fem«, som Bromølle og Vandfalds Mølle har så maleriske omgivelser, at det for altid vil være et besøg værd.

V.R.

Die Gebäude die zu den Mühlen gehörten sind noch bewahrt und haben durch viele Jahre andere Funktionen gehabt, aber die historischen Stätten enthalten eine Poesie die das Gemüt stimmt weil sowohl »die fünf« und auch Bromølle und Wasserfall Mühle so malerische Umgebungen haben dass sie für immer einen Besuch wert sind.

The King's Water Mills

GB

The historic water mills together called »The King's Water Mills« are all connected with the Halleby-stream and are situated in areas of natural beauty.

In 1366 King Valdemar Atterdag ordered the bishop of Roskilde to build water mills so the streams would not run into the ocean without benefitting the country. The King's Water Mills are mentioned in Valdemar Sejrs cadaster.

The King's Water Mills are: Øresø Mill, Tydske Mill (renamed The King's Mill), Gryde Mill, Strids Mill, Rangle Mill. Øresø Mill was part of the Avnsø parish but was part of The King's Water Mills too.

Bromølle Mill and the nearby Vandfalds Mill were not part of The King's Water Mills.

The buildings in connection with the mills have been preserved and have through many years had other functions. But these historic places; The King's Water Mills, Bromølle Mill, and Vandfalds Mill have such picturesque surroundings that they will always be worth visiting.

Die Königsmühlen

D

In einer ganz wunderbaren, naturschönen und hügeligen Landschaft liegt was noch übrig ist von den historischen Wassermühlen die unter einem die Königsmühlen genannt werden – alle in Verbindung mit dem Hallebyå (Bach).

Es war im Jahre 1366 als König Valdemar Atterdag dem Roskilde Bischof befahl Wassermühlen zu bauen wo die Bäche ihren Lauf hatten so dass die Bäche so lautet es:

»Nicht in den Strand laufen sollten ohne sich erst zu Lande nützlich machen«. In König Valdemar Sejrs »Erdbodenbuch« werden diese königlichen Wassermühlen erwähnt.

Die fünf Wassermühlen waren die Øresø (See) Mühle-Tydske Mühle- (umgetauft Königsmühle), »Gryde (Topf) Mühle, Strids (Streit) Mühle und die Rangle (Klapper) Mühle. Die Øresø Mühle gehört zur Avnsø Gemeinde, war aber eine der angehörigen Königsmühlen.

Die Bromølle (Brückenmühle) und die dicht daneben liegende Wasserfallmühle waren auch Wassermühlen aber gehörten nicht zu der oben erwähnte Gemeinschaft.

Der schon lange abgestorbene Forscher der örtlichen Geschichte mit Namen Niels Jensen, Jyderup, schreibt im Buch »Die Königs Mühlen« über die Funktionen und das tägliche Leben in den Mühlen. Er hatte selbst gedient in der Øresø Mühle. Das Buch kann man sich in der Bibliothek ausleihen.

Mørkøv Apoteksudsalg

Hovedgaden 46 . 4440 Mørkøv
Telefon 03 47 51 02
AFD. AF HOLBÆK LØVE APOTEK

ÅBNINGSTIDER:

Mandag-torsdag kl. ... 10.30-17.30
Fredag kl. 10.30-18.00
Lørdag kl. 9.00-12.00

Receptindlevering

- Bare spørg på apoteket ...

ALLE INSTALLATIONER OG REPARATIONER UDFØRES

Reparationer af
hvidevarer.
Stort udvalg i
hvidevarer og
belysning.

Aut. EL-installatør
Sv. E. Birch
Christiansen
Industriparken 31,
Jyderup

TELF. 03 47 72 35
Montørvagt 03 47 83 55
Bil-tlf. 049-309 35

BRUGSEN

Jyderup Centret:

Telefon 03 47 61 93
Slagteren, tlf. 03 47 77 47

Mørkøv:

Telefon 03 47 50 06

STORT UDVALG I:
Tøj og sko
TIL HELE FAMILIEN

»TRICO LAVPRIS«
Hovedgaden 1 . 4440 Mørkøv . Tlf. 03 47 57 04

Holbækvej 249
4440 Mørkøv
Telf. 03 47 52 52
Spilletid kl. 20.00
Lørdag lukket

Nordvestsjælland's
største udvalg
i småting og garn!

STOF.GARZ
Holbækvej 14 . 4450 Jyderup . Tlf. 03 47 72 13

MØRKØV Sadelmagerforretning

VAGN CRONE MORTENSEN
Vandværksvej 16, Mørkøv, tlf. 03 47 51 24

OMBETRÆKNING AF MØBLER

ÅBNINGSTIDER:
Mandag-fredag kl. 9-17. Lørdag lukket

-sæt HONDA på græs...
- så bliver din
plæne klippet
- ikke slået!

HONDA - den ny generation i
plæneklippere!

**Jyderup
Smedeværksted**
RUD NIELSEN
Lyngvej 10,
4450 Jyderup
Tlf. 03 47 79 03

Import: TIMA - TINGLEFF & MATHIASSEN A/S

K nabstrup **VVS ApS**
Aut. gas, vand & sanitetsmester
03 47 31 11

Bromølle Tivoli og Dyrepark

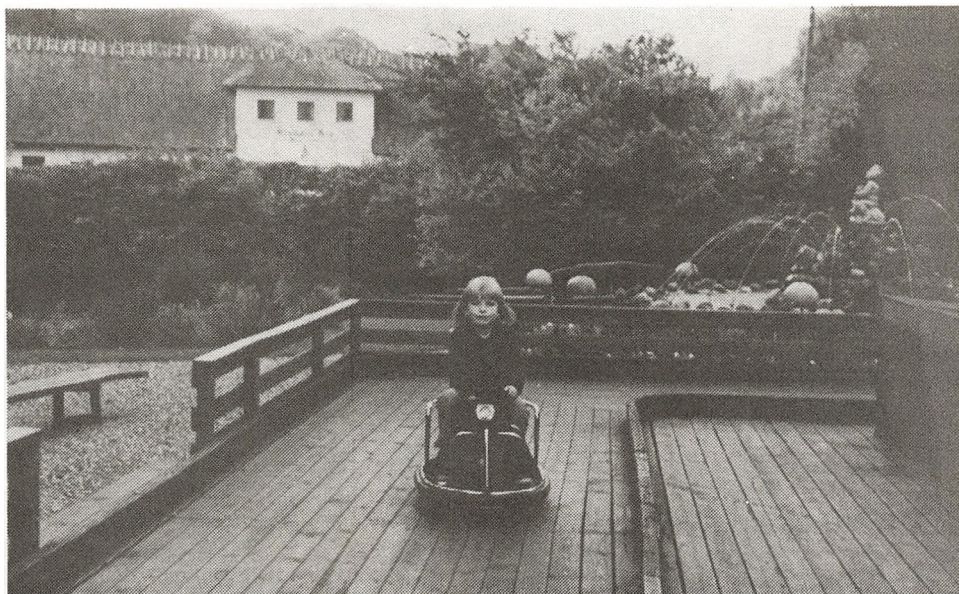
DK

Forlystelsesetablissementet Bromølle Tivoli, der også omfatter en spændende Dyrepark, ligger i smuk idyl mellem åløb, skove og bakker, få kilometer fra Jyderup, ved landevejen mod Slagelse og vis a vis Bromølle Kro.

Besøgende kan gå fra kroen til Tivoli og den bagved liggende dyrepark, uden at skulle over landevejen, hvilket er en stor fordel for de krogæster eller andre, der har børn med. Børnene kan sendes i Tivoli og Dyrepark via en overbygget brotunnel, kaldet »Løveburet«, jævnfør beskyttende tremmer ud mod åen.

Bromølle Tivoli byder på forlystelser for såvel børn, som voksne. Radiobiler, børne-go-cart, spille-automatthal, lykkehjul, skydebane, roulette med mere, og for de lækker-sultne: pølsebar og isboder.

Adgangen er gratis og for de kørende gæster er der fri parkering. Tivoli er en hygge-

Der er mange former for aktivitet i Bromølle Tivoli.

Foto: Frede Hemmingsen.

lig familiepark, også med borde og bænke, hvor medbragt foræring kan nydes, blandt andet også i skyggen af Danmarks formentlig ældste taks-træ, hvis »ringe« tæller mange hundrede år.

I Dyreparken er der æsler, bjerggeder, kæledyret »Wolly«, som er en (ikke-spyttende!) dejlig lama. Desuden sjældne hønse- og fuglearter.

Tilsammen et eldorado, der fra marts til sidste søndag i

oktober byder velkommen til de mange tusinde gæster.

V.R.

Bromølle Tivoli (Vergnügungsstelle) und Tierpark

D

Das Vergnügungsetablissement Bromølle Tivoli wozu auch ein interessanter Tierpark gehört liegt in einer schönen friedlichen Landschaft zwischen Bäche - Wälder und Hügeln - wenige Kilometer von Jyderup, bei der Landstrasse gegen Slagelse und gerade gegenüber dem Bromølle Gasthaus.

Die Besucher können vom Gasthaus zum Tivoli und den dahinter liegenden Tierpark

gehen ohne die Landstrasse zu überqueren, was ein grosser Vorteil ist für die Gäste des Gasthauses und andere die Kinder mithaben. Die Kinder kann man ins Tivoli und zum Tierpark schicken über ein überbautes Brückentunnel genannt »Löwenkäfig«, vergleichend wegen den beschützenden Sprossen gegen den Bach.

Bromølle Tivoli bietet Vergnügungen an sowohl den Kindern wie auch für Erwachsene. Es gibt Radioautos -

Kinder-go-cart, - Spielfahrerhalle - Glücksrad - Schiessbahn - Roulette und anderes. Für die Leckermäulchen gibt's Wurstbar und Eisdielen.

Der Eintritt ist gratis und für die fahrenden Gäste freier Parkplatz.

Tivoli ist ein gemütlicher Familienpark - auch mit Tische und Bänke wo man mitgebrachte Verzehung genießen kann - unter anderem auch im Schatten der vermeint-

lich ältesten Eibe (lat. Taxus) in Dänemark. Die Ringe des Stammes erzählen von vielen hundert Jahren.

Im Tierpark gibt es Eseln-Bergziegen - den Liebling »Wolly« das ein (nichtspuckendes) herrliches Lama ist. Ausserdem noch seltene Hühner - und Vögelarten.

Alles insgesamt ein Eldorado das vom März bis am letzten Sonntag im Oktober den vielen tausend Gästen ein herzliches Willkommen bietet.

Bromølle Fair and Mini-Zoo

GB

The amusement park, Bromølle Fair, which has a fascinating Mini-Zoo, is situated in a perfect idyll, in the middle of streams, hills, and woods close to Jyderup on the road towards Slagelse just opposite Bromølle Inn.

When visiting Bromølle Inn you can walk across to the Fair through a covered bridge tunnel, named »The Lion's Cage« because of the protecting bars against the stream. This way you do not have to cross the road which is an advantage when bringing children along.

Bromølle Fair is both for

children and adults.

Bumper cars, children's go-karts, gambling machines, lucky wheel, shooting gallery, and roulette are some of the amusements at your disposal. And for the ones who fancy something good to eat there is the hot-dog stand, and the ice cream kiosk.

There are tables and benches at your disposal if you

wish to bring a lunch basket along.

The Mini-Zoo has donkeys, mountain-goats, a non-spitting lama, and some rare chicken and bird species.

Admission and parking is free, and the Bromølle Fair and Mini-Zoo is open from March until the last Sunday in October.

Bromølle Kro, anno 1198

Den idylliske Bromølle Kro.

Bromølle er et historisk sted, som ligger i smukke omgivelser ca. 7 km. fra Jyderup.

Kroens historie går helt tilbage til 1198, hvor Københavns grundlægger, Biskop Absalon arvede Bromølle, der dengang hed Nævitzbro, efter sine forældre, men forærede den i 1198 sammen med store

dele af Holmstrup sogn til Sorø kloster. Dette gavebrev er den første sikre historiske kilde vedrørende Bromølle.

Bromølle er Danmarks ældste kro.

Der er ikke tvivl om at møllen har været et trafikknudepunkt i datidens færdsel fra Midt-til Nordvestsjælland, og

man var dengang indstillet på også at køre eller ride adskillige dage for at få malet sit korn.

Alting tyder på at mølleren, ligesom den nuværende kro-vært, har forstået, at gæsterne skulle beværtes ypperligt.

I 1971 har kroen gennemgået en omfattende udvidelse og modernisering, så den nu fremstår med smukke nyindrettede selskabslokaler, der er den ideelle ramme om familiefes-

ten, forretningsjubilæet eller udflugter.

I de hyggelige restaurationslokaler med udsigt over åen kan man stifte et charmerende bekendtskab med kroens køkken, der er baseret på såvel god traditionel kromad, som det nyere danske køkken.

Over for kroen står Danmarks ældste takstræ, som bl.a. forfatteren Martin A. Hansen skrev om i sine bøger.

Kroen kan altid klare en flot opdækning til større og mindre selskaber.

D

Bromølle Gasthof

Bromølle Gasthof ist in idyllischen Umgebungen ca. 7 km südlich von Jyderup gelegen. Die Geschichte des Gasthofes rührt vom Jahre 1198 her, und es ist gelungen, die alte historische Atmosphäre zu erhalten und gleichzeitig den Ansprüchen zu modernem Komfort zu genügen.

GB

Bromølle Inn

Bromølle Inn is situated in idyllic surroundings about 7 kms south of Jyderup. The history of the inn dates as far back as the year 1198, and the ancient historical atmosphere has been preserved, though all demands for modern facilities are available.